

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

Pedagoģijas fakultāte
Nepilna laika studijas
Pirmsskolas izglītības skolotājs

JŪLIJA JEVDOKIMOVA

Papīra darbi ka domāšanas veicinātāji pirmsskolā

Kvalifikācijas darbs

Darba vadītājs

Pasniedzēja

Akadēmiskais

amats

Mg. paed.

Zinātniskais/akadēmiskais

amats

Annija Horste

Vārds, uzvārds

Paraksts

Rīga 2017

ANOTĀCIJA

Jūlija J. (2017.) *“Papīra darbi kā domāšanas veicinātāji pirmsskolā”*. Kvalifikācijas darbs. Rīga: Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, **90** lpp, **16** att., **4** tab., bibl. **18** nos., latviešu, angļu val.

Darbs sastāv no ievada, **5** nodaļām, secinājumiem un 16 pielikumiem.

Autors ir vairākus mēnešus izgājis praksi pirmsskolas pedagoga amatā.

Darbā ir veikts pētījums par domāšanas attīstību rokdarbu nodarbībās, veicot papīra darbus

Darba mērķis ir izzināt un atklāt bērnu domāšanas attīstības iespējas, izmantojot papīra darbus pirmsskolā.

Darba pirmajā nodaļā ir atklāts domāšanas teorētiskais pamatojums

Darba otrajā nodaļā ir analizētas 6 – 7 gadus jaunu bērnu vecumposma īpatnības.

Darba trešajā nodaļā ir atklātas papīra darbu izmantošanas iespējas un to ietekme uz bērna domāšanas attīstību.

Darba ceturtajā nodaļā ir atklātas papīra darbu veidi, to veikšanas paņēmieni un kā tie var veicināt bērna attīstību.

Darba piektajā nodaļā ir veikts pētījums par bērnu domāšanas izpausmi pirmsskolas bērnu vecākajā vecumposmā.

Darbā izmantotas teorētiskās pētījuma metodes literatūras analīze, empīriskās metodes pedagoģiskā novērošana, bērnu darbības rezultātu, praktisko darbu, izpēti, darba pieredzes apkopošana.

Darba procesā ir izzinātas un atklātas bērnu domāšanas attīstības iespējas, izmantojot papīra darbus. Tiek pierādīts, ka papīra darbu izmantošana pirmsskolā mācību procesā attīsta un veicina bērnu domāšanu, nodarbībās dod bērnam iespēju parādīt savu domāšanas attīstību un attiecīgi rīkoties.

Nodarbībās notiek bērnu darbības stimulēšana, organizējot darbu veikšanu, dodot papildus nosacījumus, kas ievērojami darba procesā.

Tiek piedāvāts metodiskais materiāls, kas izmantojams bērnu domāšanas attīstībai, veicot papīra darbus, ievērojot papildnosacījumus.

Šo pētījumu var izmantot pirmsskolas skolotāji.

ANNOTATION

Jūlija J. (2017.) *“Paper craft as a way of stimulating thinking in pre-school”*. Qualification paper. Riga: Latvian University, faculty of pedagogy, psychology and art, **90** pages, **16** photos, **4** tables, library **18** names, latvian, english.

The work consists of an introduction, 5 chapters, conclusions and 16 appendices.

The author has worked as an intern in a pre-school.

The author has done a research about stimulating development of thinking in papercraft class by creating paper craft.

The aim of this study is to learn and discover possibilities of stimulating childrens thinking by using paper craft in pre-school.

Theoretical justification of thinking is in the first chapter of the research.

Analyzation of special features of 6 to 7 year young child is in the second chapter of the research.

Possibilities of using paper craft and its effect on child's thinking development is in the third chapter of the research.

Types of paper craft, the techniques and the way it can stimulate child's development is in the fourth chapter of the research.

Study about child's manifestation of thought in the oldest group of pre-school class is in the fifth chapter of the research.

Theoretical research method of literature analysis, empirical method of pedagogical observation, research of child's practical work, summary of work experience.

In the process of this study, the author has learned and discovered possibilities of stimulating development of thinking by using paper craft. It is proven that the use of paper craft in pre-school learning process develops and promotes child's thinking, gives a way for children to show his thinking development and take appropriate action.

In these lessons the children stimulates his thinking, organizes the work flow, and the teacher gives additional rules that are being noticed during the work process.

This material can be used as a way to develop child's thinking, using and creating paper craft with additional conditions.

This study can be used by pre-school teachers.

Saturs

IEVADS	4
1. DOMĀŠANA.....	6
2. 6-7 GADU JAUNU BĒRNU VECUMOSMU ĪPATNĪBAS	11
3. PAPĪRA DARBI UN TO IETEKME UZ BĒRNA ATTĪSTĪBU	15
4. IZSTRĀDĀJUMI NO PAPĪRA PIRMSSKOLAS 6-7 GADUS JAUNU BĒRNU DOMĀŠANAS ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANAI	18
4.1. Aplikācija.....	20
4.2. Locīšana – origami.....	22
4.3. Pārlocīta papīra figurāla griešana.....	23
4.4. Papīra plēšanas paņēmieni.....	25
5. BĒRNU DOMĀŠANAS IZPAUSME MŪSDIENĀS PIRMSSKOLAS VECĀKAJĀ POSMĀ	27
LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS.....	38

IEVADS

Mēs dzīvojam pasaulē, kurā vislielākajai bagātībai vajadzētu būt bērniem, mēs šodien audzinām un attīstām personības, kuras dzīvos un darbosies nākotnē. Svarīgi, lai mēs izjustu un saprastu bērnu, zinātu viņa attīstības īpatnības, jo pirmsskolas periodā ir vieglāk apgūt nepieciešamās zināšanas un praktiskās iemaņas. (Sīle, Volkova, 2011, 3)

Attīstot rokdarbu prasmes pirmsskolā, gadu gaitā līdz ar pieredzi ir uzkrājušies arī daudz jautājumu un ir nācies dzirdēt arī dažādus viedokļus.

Joprojām aktuāls ir jautājums, kā būtu ieteicams organizēt šīs rotaļnodarbības, lai attīstītu un veicinātu pirmsskolas bērnu domāšanu, ar kādām darba organizācijas formām un uzdevumu veikšanas papildu nosacījumiem tas būtu panākams. Kā arī tas cik bieži nepieciešams ietvert papīra darbus pirmsskolas izglītības programmā.

Pirmsskolā būtu vēlams ietvert vairāk praktisko darbību, kas sekmētu bērnu domāšanas attīstību.

Pētot cilvēka attīstību, īpaša uzmanība vienmēr pievērsta roku darbībai un tās saistībai ar uztveri un domāšanu. Pirmsskolas pedagogiem būtiski ir zināt, ka šim vecumam ir ļoti svarīga nozīme bērna attīstībā. (Šternfelde, 2017, 5)

Vecums no 5 līdz 7 gadiem ir pārejas periods bērna attīstībā. Tas ir laiks, kad bērnam veidojas noteikts domāšanas stils. Domāšanas darbības shēma pilnībā izveidojas 7 gadu vecumā. (Ideju krātuve pirmsskolai, 2010, 6)

Domāšana atspoguļo un raksturo personības attieksmi pret apkārtējo dzīvi kopumā un tās attīstība notiek, organizējot bērnu praktisko darbību, radot situācijas, kurās izraisās vēlme darboties.

Domāšana nav nepārtraukti vienmērīgi progresējošs psihiskās attīstības process, bet bērnam attīstoties notiek būtiskas pārvērtības, kuru rezultātā viņš iegūst pavisam citādākas kvalitatīvi atšķirīgas personības īpašības. Tikai tad, ja pareizi notiek darba organizācija un tā atbilst bērna vecuma anatomiski fizioloģiskajām un psihiskajām īpatnībām kā arī viņu individuālajām atšķirībām, varēs nodrošināt viņu domāšanas attīstības virzību.

Lai nodrošinātu bērna attīstību kopumā, būtiski īpašu vērību veltīt bērna roku sīkās muskulatūras attīstībai, piemēram darbojoties ar daudzveidīgiem materiāliem, tos šķirojot, grupējot, griežot, līmējot, apvelkot. Darbojoties kopā ar bērniem, tas veicina viņu pilnvērtīgu un harmonisku attīstību.

Bērna domas un pieredze darbā ar materiāliem un idejām ir mācīšanās. Šai pieredzei jāšķir ar bērna attīstības spējām, vienlaicīgi izraisot bērna interesi un izpratni. (Šternfelde, 2017, 5)

Svarīgi tieši jaunākajā bērnu vecumā pievērst lielu uzmanību domāšanas attīstībai, un tādēļ izvēlējos kvalifikācijas darbam tematu:

“Papīra darbi kā domāšanas veicinātāji pirmsskolā”.

Pētījuma mērķis: Izzināt un atklāt bērnu domāšanas attīstības iespējas, izmantojot papīra darbus pirmsskolā.

Pētījuma uzdevumi:

1. Analizēt literatūru par domāšanu un tās veicinošiem faktoriem.
2. Izzināt un analizēt bērnu vecumposmu pamatīpatnības.
3. Apkopot metodisko materiālu par papīra darbiem bērnu domāšanas attīstībai.
4. Veikt pētījumu un apkopot rezultātus.

Pētījuma objekts - Papīra darbu ietekme uz domāšanas attīstību pirmsskolas vecākā vecuma bērniem.

Pētījuma priekšmets - Domāšanas attīstība rokdarbu nodarbībās, veicot papīra darbus.

Pētījuma hipotēze - Papīra darbi sekmīgi veicina bērnu domāšanu, ja skolotājs dažādu papīra darbu tehnikas izpildē rada papildus nosacījumus, kas ievērojami darba procesā.

Pētījuma metodes:

1. Teorētiskās - literatūras analīze.
2. Empīriskās:
 - vērojums,
 - bērnu darbības rezultātu analīze.

Pētījuma bāze - Bauskas novada pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāde „Zilīte”, vecākā vecumposma grupa, 26 bērni.

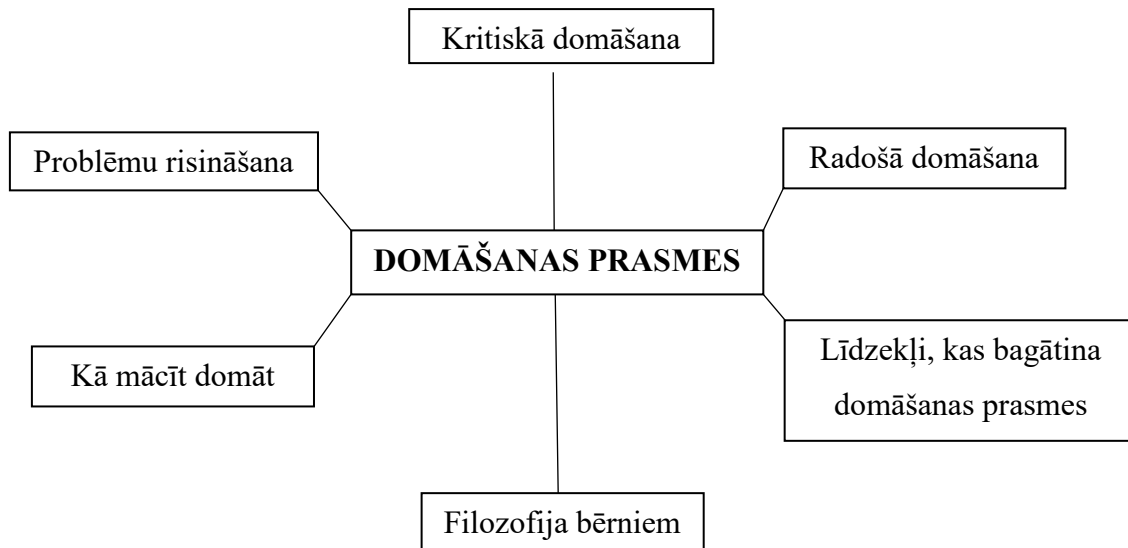
1. DOMĀŠANA

Pēc A. L. Gesela teiktā, mūsu pašreizējās zināšanas par bērna psihi var salīdzināt ar pasaules karti piecpadsmitajā gadsimtā – īstenības un maldu mistrojumu... tur ir daudz plašu jomu, kuras vēl jāpēta. (Fišers, 2005, 15)

Ar domāšanu cilvēks var atklāt sakarības un atšķirības, kas eksistē starp objektīvām parādībām un norisēm. (Kreišmane, Valgere, Gulbe, 2000, 57)

Kā uzskata R. Fišers, skatoties apkārt, bērns var redzēt dažādus priekšmetus un cilvēkus. Priekšmetus viņš var iedalīt kategorijās – “galds”, “krēsls”, “glezna”, ”grāmata”. Iespējams, ka bērns ievēro, ka gar logu aizlido putns vai uz galda nosēžas muša. Viņš var sazināties ar cilvēkiem, kuri atrodas istabā, var saprast, kas rakstīts atvērtās grāmatas lappusē. Redzot gleznu, bērns saprot, kas tajā attēlots, dzirdot skaņas, viņš saprot, ka tas ir skaņdarbs. Bērns, iespējams, zina, ka pagājis jau krietns laiciņš kopš brokastīm, un apjauš, ka drīz būs pusdienas. Mēs to parasti uzskatām par pašsaprotamu lietu. (Fišers, 2005, 15)

M. Heiderbergs secina, ka var kaut ko noklausīties vai izlasīt, un tad dzirdētais vai lasītais tiek prātā tikai atzīmēts, taču, ja dzirdēto vai lasīto saprotam, tas ir, pārdomājam, tā ir pavisam cita lieta. (Fišers, 2004, 14)

1. attēls. Domāšanas prasmju attēlojums

Kā secinājis Ž. Piažē, izglītības galvenais mērķis ir izveidot cilvēkus, kuri spēj paveikt kaut ko jaunu, nevis tikai atkārtot to, ko darījušas jau iepriekšējās paaudzes, - radošus cilvēkus, kuri spēj izgudrot un atklāt. Izglītības otrs mērķis ir veidot cilvēkiem kritisku prātu, kas spēj pārbaudīt, nevis tikai pieņemt visu, kas viņiem tiek piedāvāts. (Fišers, 2005, 46)

Agrāk tika uzskatīts, ka bērniem pietika ar apmācību, kas aizgūta no pagātnes. Tika mācītas zināšanas, kas aizgūtas no gadu ilgās pieredzes, un bērnam tika mācīts prasmes, uzskati, noteikumi

un nemainīgās vērtības, kas ielika bērnu un viņa domāšanu noteiktos rāmjos, neliekot bērnam attīstīt savu domāšanu un censties tikt ārpus šiem grožiem.

Kā reiz rakstījis A. Einšteins – “es ticu intuīcijai un iedvesmai... Reizēm jūtos pārliecināts, ka man ir taisnība, lai gan pats nezinu, kāpēc... Iztēle ir svarīgāka par zināšanām. Jo zināšanas ir ierobežotas, bet iztēle ietver visu pasauli. (Fišers, 2005, 50)

R. Fišers uzskata, ka radošums ir īpašība, ko radoši cilvēki izmanto, lai iegūtu radošu rezultātu. Par radošu ideju vai produktu parasti uzskata kaut ko oriģinālu un piemērotu jauniem apstākļiem. Radošs rezultāts var būt mākslas darbs, zinātniska teorija, arī kaut kas nemateriāls, piemēram, radoša saruna vai iztēlē radusies ideja. Reproducēts vai stereotips rezultāts netiek uzskatīts par radošu, lai cik prasmīgi un meistarīgi tas būtu izstrādāts. (Fišers, 2005, 48)

2. attēls. Pieaugušais, kas iedrošina bērnu domāt radoši

Pirmsskolas vecumā bērniem ir raksturīgs uzskatāmi konkrēta domāšana. Kā arī šajā vecumā bērniem raksturīga arī tēlainā domāšana, jo iztēle bērnībā ir vislabāk attīstītais izziņas process un tēlainā domāšana saistās ar iztēli.

Iztēle darbojas ar tēlu un priekšstatu, asociāciju ķēdēm. Iztēli ir nozīme abstraktās domāšanas sagatavošanai. Ar iztēli un tēlaino domāšanu saistās fantazēšana, kas raksturīga bērniem. (Svence, 1997, 85)

Viens no domāšanas attīstības veicināšanas paņēmieniem ir rokdarbu nodarbībās strādājot papīra darbus, izmantot dažādas papīra darba tehnikas un papildnosacījumus, kuros iekļauti visi iepriekš minētie domāšanas procesi

Apkopojot un izanalizējot materiālus par domāšanas attīstību (skat. 1. tabulu), var izveidot domāšanas procesa kopsavilkuma shematisku attēlojumu.

Domāšana			
Veidi	Operācijas	Formas	Īpašības
Tēlainā	Salīdzināšana	Jēdziens	Prāta plašums
Uzskatāmi darbīgā	Analīze	Spriedums	Prāta dziļums
Verbāli loģiskā	Sintēze	Slēdziens	Prāta kritiskums
	Abstrahēšana		Prāta elastība
	Vispārināšana		Prāta ātrums

"Iekšējās shēmas" arī saistās ar personības attīstības individualizāciju, jo vecāks kļūst bērns, jo izteiktāka kļūst viņa individualitāte - veidojas "iekšējās shēmas".

"Iekšējās shēmas" ir Ž.Piažē termins. Savos pētījumos viņš centās noskaidrot, kā bērns domā.

Bērns uzņemto informāciju sākumā "asimilē" - pārstrādā, tad tā akumulējas - uzkrājas.

Šo darbību rezultātā veidojas "shēmas", kas palīdz, domāt, vērtēt, apjēgt utt. Uz akumulētās bāzes notiek nākamā uzkrāšana (akumulācija). Tas nozīmē, ka ir svarīgi dot bērnam iespējas uzkrāt jaunu un jaunu informāciju, tā veidojas jaunas un jaunas asociāciju ķēdes, tēli, priekšstati par apkārtējo pasauli. Jo lielāks pārdzīvojums kāda lieta ir izraisījusi, jo spēcīgāk tas iegulstas bērna atmiņā. (Svence, 1997, 29)

Apkopojot iepriekš analizēto, var secināt, ka pārdomāti papīra darbi pirmskolā, to sekmīga iekļaušana mācību procesā var veicināt bērnu domāšanas attīstību. Līdz ar to, domāšanas veicināšanai nepieciešams pievērst lielāku uzmanību jau pirms sērot pirmos soļus skolas solā.

Kritiskā domāšana ir veids, kā bērnus iedrošināt domāt un izteikties kritiski, kas savukārt tiem palīdz lēmumu pieņemšanā un problēmu risināšanā.

P. Abelārs ir rakstījis, ka gudrība krājas, nemitīgi uzdodot jautājumus un apšaubot. Šauboties mēs sākam pētīt un pētot atklājam patiesību. (Svence, 1997, 85)

R. Fišers uzskata, ka bērni viegli piesavinās viņiem tuvo cilvēku attieksmi un uzskatus. Tādējādi var izrādīties, ka pieaugušie uzspieduši bērnam savu viedokli. Bērns iemācās būt atkarīgs no citu cilvēku domāšanas, tāpēc viņam turpmākajā dzīvē lemts palikt uzskatos aprobežotam. Mēs nevaram pastāvīgi domāt par visu, bet vienmēr domājam par kaut ko noteiktu. Domāt nopietni nozīmē domāt par to vairāk. Kritiska domāšana raksturo, kā mēs par šo objektu vai parādību domājam. (Fišers, 2005, 85)

R. Ennis ir konstatējis divpadsmit kritiskās domāšanas aspektus. Tie minēti kopā ar atbilstošu jautājumu, kas var palīdzēt kritiski analizēt kādu ideju:

- Apgalvojuma jēgas izpratne – *Vai tam ir jēga?*

- Sprieduma skaidrība – *Vai tas ir skaidri izteikts?*
- Divu apgalvojumu varbūtējais pretrunīgums – *Vai ideja izteikta konsekventi?*
- Secinājuma atbilstīgums – *Vai tas ir loģisks?*
- Apgalvojuma specifiskums – *Vai tas ir precīzs?*
- Apgalvojuma atbilstība principam – *Vai tas atbilst likumam?*
- Novērojuma ticamība – *Vai tas ir precīzs?*
- Induktīvā secinājuma pamatotība – *Vai tas ir pamatots?*
- Problēmas konstatējums – *Vai tas ir atbilstošs?*
- Pieņēmuma vērtējums – *Vai tas netiek uzskatīts par pašsaprotamu?*
- Definīcijas atbilstīgums – *Vai tā ir skaidri definēta?*
- Autoritātes izteiktā apgalvojuma vērtējums – *Vai apgalvojums ir patiess?* (Fišers, 2005, 89)

Mafets valodu sauc par “sarunas universu”. Mēdz teikt, ka valoda ietver četrus veidus – klausīšanos, runāšanu, lasīšanu un rakstīšanu. Tie ir lingvistiskā intelekta aspekti, kas veido bērna intelektuālās spējas. Jo labāk bērni pratīs klausīties, runāt, lasīt un rakstīt, jo efektīvāk viņi domās. (Fišers, 2005, 225)

Domāšana ir netiešs un vispārināts, ar valodu cieši saistīts īstenības atspoguļojums, kas gūts analīzes un sintēzes ceļā.

Domāšana ir psihisks process, ko no fizioloģiskā viedokļa nodrošina analizatoru darbību. Lai cilvēks spētu domāt, nepieciešami priekšnosacījumi: spēja vērot ārējo pasauli un vesela nervu sistēma, kas ļautu realizēties cilvēka prāta spējām. Valoda ir domāšanas līdzeklis - vēlēšanās saprast rada un veido izpratni. (Golubina, 2007, 70)

Pedagogam jāzina, ka domāšana un tās attīstība ir cieši saistīta ar visiem psihiskiem procesiem un jebkura novirze psihiskās darbības jomā izraisa novirzes arī domāšanā. Bērna sajūtu attīstībā liela nozīme ir arī valodas attīstībai. Valoda palīdz izpaust iekšējo guvumu (uztverot.) (Golubina, 2007, 71)

Aplūkojot domāšanas un runas ģenētiskos aspektus, Ļevs Vigotskis raksta: “..Attiecībā starp domāšanu un runu attīstības procesā mainās gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi. Citiem vārdiem sakot, runas un domāšanas attīstības nenoris paralēli, turklāt tā ir nevienmērīga.” (Golubina, 2007, 71)

Tālāk savā darbā Ļ. Vigotskis, analizējot dažādus eksperimentus un autoru domas par runas un domāšanas saistībām, secina: “iekšējā runa attīstās, uzkrājoties ilgstošām funkcionālām un strukturālām pārmaiņām; tā atdalās no bērna ārējās runas līdz ar runas sociālās un egocentriskās

funkcijas diferencēšanos; bērna apgūtās runas struktūras kļūst par viņa domāšanas galvenajām stuktūrām."

Tātad var sacīt, ka domāšana ir:

- Iekšējā runa ar sevi,
- Priekšstatu apkopošana - emociju piesaistīšana,
- Darbības plānošana,
- Informācijas apstrādāšana,
- Iztēlošanās un arī sevis apliecināšana.

(Golubina, 2007, 72)

Domāšana un valoda iet roku rokās pirmajos dzīves attīstības posmos, kad bērns sāk apgūt pamatfunkcijas, kas nepieciešamas, lai veiksmīgi iekļautos sabiedrībā un varētu komunicēt ar apkārtējo vidi. Ja bērnam neattīstās šīs pamatfunkcijas, viņš var neiekļauties savu vienaudžu grupā un tikt izstumts, kas paildzinātu attīstības procesu.

Domāšana un valoda ir nesaraujami saistītas.

Veicot roku un pirkstu vingrinājumus, tie palīdz attīstīt sīko pirkstu muskulatūru, tādējādi veicinot bērnu garīgo attīstību, stimulējot runas centru attīstību. (Šternfelde, 2017, 5)

Valoda ir vārdisku zīmju sistēma, ko cilvēks izmanto saziņā un domāšanā. Valoda ir veidojusies līdz ar cilvēka un cilvēku sabiedrības attīstību. Spēja runāt ir viena no cilvēka īpatnībām. Katram vārdam ir sava nozīme un cilvēks to izprot atbilstīgi savam vecumam.

Runa ir saskarsmes process ar valodas starpniecību. Tā eksistē vairākos veidos:

- Ārējā runa:
 - mutvārdu,
 - rakstveida.
- Iekšējā runa.

Katrs no runas veidiem attīstās noteiktā cilvēka dzīves posmā. Vispirms veidojas cilvēka ārējā runa. Ārējo runu var novērot citi cilvēki. Līdz ar domāšanas attīstības ārējā runa pārveidojas iekšējā runā. Iekšējā runa izpaužas tādējādi, ka cilvēki domā vārdos. (Kreišmane, Valgere, Gulbe, 2000, 60)

R. Fišers uzskata, ka iekšējā runa ir "saruna ar sevi", ko mēs dažreiz izmantojam, saskaroties ar kādu problēmu. Bērniem šī spēja attīstās lēni, turklāt katram atšķirīgā tempā. (Fišers, 2005, 226)

2. 6-7 GADU JAUNU BĒRNU VECUMOSMU ĪPATNĪBAS

Pedagoģiskais process pirmsskolā ir daudzveidīgs, vērsts uz katra bērna interešu ievērošanu, tā audzināšanu un prāta spēju attīstīšanu. Pirmsskolas periodā vislielākā vērtība jāvelta bērna prāta attīstībai. Tas nepieciešams, lai bērns spētu sekmīgi iesaistīties skolas darbā. Lai attīstītos intelekts, jārosina un jāizveido izziņas interese, jāpanāk pēc iespējas plašāku darbībā iegūtu zināšanu uzkrāšana un runas un valodas savlaicīga apgūšana. (Golubina, 2007, 113)

Kā uzskata S.Sīle un L.Volkova šajā periodā raksturīga liela kustību aktivitāte, augšana un koordinācijas spēju pilnveidošanās. Sajā vecumā pilnveidojas bērna prasmes un iemaņas koncentrēt skatienu vienlaikus uz vairākām lietām. (Sīle, Volkova, 2011, 6)

Šajā vecumposmā notiek bērna iemācīšanās no ģimenē esošajiem paradumiem, paraugiem, jo bērns, būdams atkarīgs no mātes emocijām, cenšas darīt tā, "kā dara citi". Šis ir periods, kurā norit cilvēcisko attiecību tālākā apgūšana, kas norit bērnam spēlējot lomu un sižeta rotaļas, komunicējot ar pieaugušajiem un vienaudžiem¹.

Komenskis bija izpratis, ka bērna prāts atšķiras no pieaugušo cilvēku prāta un ka bērns var pieņemt prātā tikai pakāpeniski, tāpēc iedala apmācību pēc vecumposmu īpatnībām: pusaudžu gadi, jaunības un brieduma gadi. (Golubina, 2007, 26)

Šī perioda psihiskā attīstība ir pamatā pārējo attīstības periodu rezultātiem. Tātad bērna attīstība līdz 5-7 gadiem ir personības attīstības nozīmīgākie gadi jeb "likteņgadi". (Svence, 1997, 85)

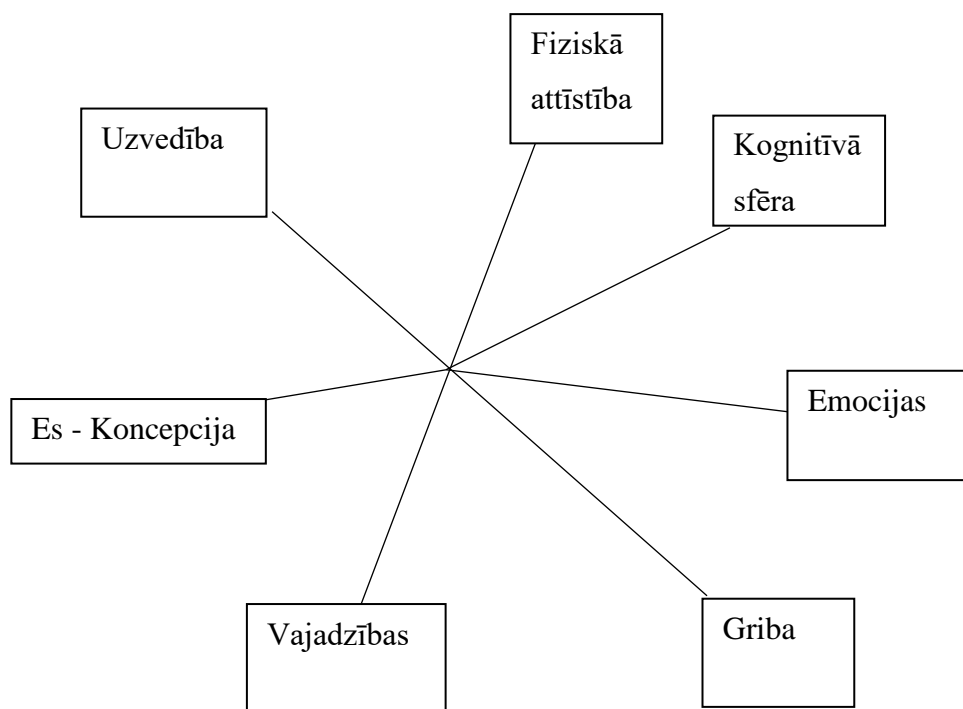
Tomēr mūsdienās nebūtu pareizi runāt par vecuma posmiem vai par jebkādu stingru vecumu sadalījumu, jo katrs ir indivīds ir unikāls, neatkārtojams un, ņemot vērā individuālās atšķirības un mūsdienu milzīgās iespējas, katram ir savs attīstības temps. (Rutka, 2012, 15)

Katrs vecums atšķiras no iepriekšējā ar to, ka tajā parādās kaut kas jauns vai, psiholoģijas valodā runājot – jaunveidojums. Ļ. Vigotskis raksta, ka "ar vecuma jaunveidojumiem jāsaprot jaunas personības uzbūves tips un viņa darbība, tās psihiskās un sociālas izmaiņas, kas pirmo reizi parādās attiecīgajā vecumā un nosaka bērna apziņas pamatu, viņa attieksmi pret vidi, viņa iekšējo un ārējo dzīvi un attīstības virzību dotajā periodā". (Rutka, 2012, 16)

Jebkurā vecumā personības attīstība ir ļoti sarežģīts process. Teorētiski iespējams formulēt vairākas personības attīstības sfēras kas praktiskajā dzīvē ir cieši saistītas (sk. 3. attēls) - nosaka un ietver viena otru, kā arī veicina vai bremzē bērnu attīstību kopumā. ". (Rutka, 2012, 16)

¹ http://www.bti.gov.lv/lat/metodiska_palidziba/metodiskie_ieteikumi_darba_ar_berniem/?doc=818

Pirmsoperacionālā stadija no 2-7 gadu vecumam – bērni darbojas ar materiāliem objektiem, domāšana balstās uz priekšstatu un simbolu izmantošanu savu viedokli bērns uzskata par vienīgo (darbojas bērna egocentrisms). (Golubina, 2007, 84)

3. attēls. Attīstības sfēru mijiedarbība

Vecākā pirmsskolas vecumā periodā raksturīga liela kustība aktivitāte, augšana, koordinācijas spēju pilnveidošanās. Bērni jau spēj veikt sarežģītas kustības: lēkāt uz vienas kājas, lekt lieliem lēcieniem uz priekšu, balansēt uz vienas kājas, izdarīt dažādus palēcienus un rāpties pa stieņiem. (Svence, 1997, 85)

Šajā vecumā pilnveidojas bērnu prasmes un iemaņas koncentrēt skatienu uz sīkām lietām un vienlaicīgi uz vairākām, jo acu un roku koordinācijai pilnveidojoties, acu attīstīšanās vēl nav beigusies. Atšķiras šo procesu līmenis 4-5 gadu vecumā un 6-7 gadu vecumā, kad minētajām kvantitātēm jau būtu jābūt gatavības pakāpē. Zēniem šajā periodā ir labāk attīstīti lielie muskuļi un viņi ir izturīgāki, savukārt, meitenēm ir labāk attīstīta sīkā pirkstu muskulatūra un viņas ir mierīgākas un precīzākas.

Vairākums bērni ir “labās rokas bērni”. Ir lieki ar varu mēģināt pārvērst kreīļus par “labās rokas” bērniem. Būt labrocim ir ērti, taču parasti ne tas ir galvenais. Piespiedu mainīšana var izsaukt bērnam nervozitāti, vainas un šaubu izjūtu. (Svence, 1997, 86)

Vispirms tas saistās ar izziņas procesu un runas attīstību. Par kognitīvās attīstības faktoriem psihologi min manipulācijas ar priekšmetiem un saskarsmi ar pieaugušajiem un vienaudžiem, kā arī smadzeņu šūnu nobriešanu, izmaiņām centrālā nervu sistēmā. Ž. Piažē kognitīvo attīstību saista ar intelektu, domāšanu, kad 4-7 gadu veciem bērniem norisinās nozīmīgs lēciens no atdarināšanas

un refleksijas un loģiskās spriestspējas pakāpi. Šajā periodā zināšanas turpina veidoties kopējā sistēmā: vienotos uztveres tēlos, iekšējās kognitīvās shēmās. Kognitīvos psihes procesus saista ar šādiem psihes mehānismiem: operācijām, asimilāciju, akomodāciju, līdzsvaru. (Svence, 1997, 86)

Šajā periodā turpina veidoties “iekšējās uztveres shēmas”, kad sensorā informācija tiek subjektīvi interpretēta asimilācijas un akomodācijas procesā. Bērns uztveres tēlā redz tieši to, kas viņam ir būtisks. Bērni mācās veidot uztveramo lietu kopsakarības – pazīt lietas un situācijas pēc to būtiskajām pazīmēm. Jo vecāks bērns, jo labāk viņš spēj izdalīt uztveramā priekšmeta informatīvās pazīmes un abstrahēt tās no nebūtiskajām.

Par priekšmetu formu uztveri: vispirms bērns mācās salīdzināt viena priekšmeta īpašības ar citu priekšmetu īpašībām. Sākotnēji salīdzina pēc dotajiem etaloniem, paraugiem, kuri sākumā ir ikdienā sastopami priekšmeti (bumba, jumts u.c.). Grūtības šajā periodā sagādā tas, ka bērniem kopā saplūst priekšmeta saturs un forma, viņi nevar atcerēties, ka tas ir, piemēram, trīsstūris, bet saka – jumtiņš. Sešu gadu vecumā bērni jau izdala formas, piemēram, aplis ir līdzīgs ritenim, cilindrs līdzīgs glāzei. (Svence, 1997, 87)

Tā attīstās no netīšās uz tīšo: tīšo iegaumēšanu un reproducēšanu. Bērniem šajā periodā labāk ir izteikta atpazīšana nekā reproducēšana.

Iegaumējot bērni sākumā labāk iegaumē nevis saturu, bet ritmu, tāpēc bērni var skandināt tekstus, īpaši labi neizprotot vārdu nozīmes. Iegaumēšanas metodikai jābalstās uz rotaļu, spēles elementiem. Tā kā bērniem vēl nav izteikta tīšā iegaumēšana, viņi labāk iegaumēs to, kas saistīts ar emocijām, interesi. Tikai vēlākajā periodā, 6-7 gados, notiek pāreja no netīšās iegaumēšanas uz tīšo, kad bērni spēj sev izvirzīt mērķi un ar gribasspēku piespiest sevi iegaumēt vai reproducēt, bet ne ilgstoši.

Tīšās iegaumēšanas stratēģijas ir šādas:

- atkārtošana,
- asociāciju veidošana,
- klasifikācija,
- kādu noteiktu materiāla grupēšanas pazīmju meklēšana,
- numurēšana.

Pirmsskolas periodā bērniem notiek arī atmiņas veidu – tēlainās, kustību vai verbālās atmiņas attīstība. (Svence, 1997, 88)

Pirmsskolas vecumā liela nozīme ir arī kustību atmiņas attīstībai: staigāšanai pa līdzsvara balķi, braukšanai ar riteni, slidošanai un kustībām, kas saistītas ar pašapkalpošanos – mazgāšanās, matu sūkāšana, darbības ar karoti un dakšīņu, pogu aizpogāšana, kurpju aizsīšana, un darbībām, kas saistītas ar sīko pirkstu muskulatūru: līmēšana, griešana, rakstīšana. Šo kustību attīstība ir svarīga bērna sagatavošanai skolai. (Svence, 1997, 89)

Bērna uzmanība šajā vecumā ir cieši saistīta ar viņa interesēm un motivāciju. Sešu, septiņu gadu vecumā bērnam jārunā gramatiski pareizi un skaidri. Jāprot izteikt savas domas un vēlmes, pastāstīt par redzēto, dzirdēto. (Golubina, 2007, 121)

Bērnu runas attīstība pirmsskolas vecumā pāriet jaunā kvalitātē. Strauji pieaug vārdu krājums – no 230 līdz 4000 vārdiem. Notiek intensīva runas gramatisko formu apguve un jaunu abstraktu jēdzienu apgūšana. Runa attīstās no egocentriskās uz dialog runu, konteksta runu, kad bērns mācās izprast cita cilvēka domas un runas iekšējo loģiku. (Svence, 1997, 91)

Apkopojot iepriekš lasīto, var secināt, ka pārdomāti papīra darbi pirmsskolā, to sekmīga iekļaušana mācību procesā var veicināt bērnu domāšanas attīstību. Līdz ar to, domāšanas veicināšanai nepieciešams pievērst lielāku uzmanību jau pirmsskolā. Viens no domāšanas veicināšanas papildnosacījumiem ir papīra darbi rokdarbu nodarbībās, ievērojot pirmsskolas bērnu vecumposma īpatnības.

3. PAPIĀRA DARBI UN TO IETEKME UZ BĒRNA ATTĪSTĪBU

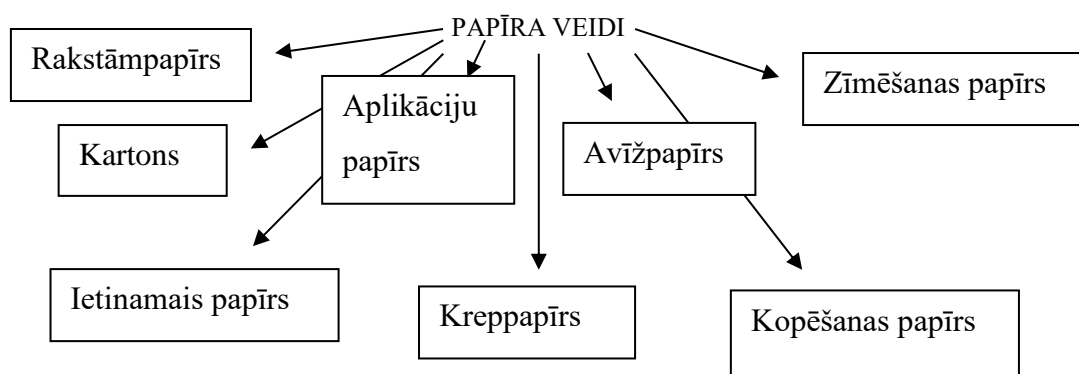
Visi bērni zina, kas ir papīrs. Viņi redz, kā vecāki lieto papīrnaudu, raksta uz papīra vēstules un apsveikumus. Papīrs mūsu ikdienas dzīvē ir ļoti svarīga lieta.

Mazs bērns parasti zina, ka ir tāds ķēpājamais papīrs. Bet ir arī svarīgas grāmatas, kuras nekādā ziņā nedrīkst zīmēt. (Vahtere, 2006, 80)

Sajūtas un uztveres procesu attīstība bērniem ievērojami apsteidz domāšanas attīstību. Zinātniskie pētījumi rāda, ka piecus sešus gadus veci bērni jau labi atšķir priekšmetu formu, lielumu, krāsu, taču viņiem sagādā grūtības pamanīt priekšmetu raksturīgākās pazīmes. Tas notiek tāpēc, ka bērna uzmanība vēl ir pavirša. Tieši tāpēc bērna jutekļu attīstība jāvirza mērķtiecīgi, ļaujot izziņas procesiem pilnveidoties.

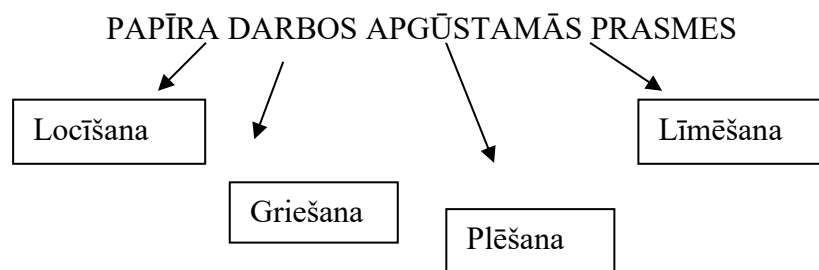
Bērni attīstās rotaļājoties. Rotaļās jāiekļauj sensoriski uzdevumi un daudzveidīgi vingrinājumi. Tas sekmē uztveres, dažādu iemaņu un prasmju veidošanos zīmēšanā, konstruēšanā utt. (Golubina, 2007, 264)

Darbojoties ar papīru, bērnu vajadzētu iepazīstināt ar ļoti dažādiem papīriem. Piemēram, vieglāk plēst avīzes un zīdpapīru, taču griezt labāk ir biežāku zīmēšanas vai ietinamo papīru. Tāpat var izmēģināt, kāds papīrs labāk burzās. Kopā ar bērnu pavērojiet, kādas īpašības ir sudraba papīram, cepamajam papīram vai papīram, ko atradāt kādā iepakojumā. Uzspēlējiet papīra noslēpšanas rotaļu vai lieciet, lai bērns ar aizvērtām acīm uzmin, kāds papīrs ir rokā. (Golubina, 2007, 264)

4. attēls. Papīra veidi.

Darbs ar papīru ir dekoratīva priekšmeta siluetu attēlošana. Aplicēšanai var izmantot visdažādākos materiālus. Bērnam ir jāparāda, kā pareizi locīt, plēst, burzīt papīru. Darbam ar papīru ir ļoti daudz iespēju un jāsāk ir ar vienkāršiem uzdevumiem un tad var pāriet uz sarežģītākiem: origami tehniku, papīra sloksnīšu pīšanu. Tas attīstīs bērna atmiņu, kā arī precīzas roku un pirkstu kustības. (Šternfelde, 2017, 14)

5. attēls. Papīra darbos apgūstamās prasmes

Rokdarbi no papīra tāpat kā rokdarbi no citiem materiāliem rosina iztēli, palīdz uzplaukt bērna radošajām spējām un individualitātei, kā arī ļauj bērnam apzināties, ka viņš spēj paveikt ko vērtīgu, respektīvi, bērnu darbiņi var kļūt par īpašām un aizkustinošām dāvanām. Bērnām, kas paņēmis savās rociņās papīru paveras brīnišķīgas iespējas daudzveidīgi un radoši izpausties:

- izmantot dažāda veida faktūras papīrus un plēst tos (sīkās pirkstu muskulatūras vingrinājums);
- locīt papīru pēc parauga, respektīvi, attīstīt un pilnveidot origami mākslas prasmes;
- veidot dažādas aplikācijas – vienkāršas, kā arī sižetiskas;
- salikt no dažādām figūrām un siluetiem ritmiskus rakstus pēc parauga;
- veidot kombinētus darbus, izmantojot dažādus materiālus un tehnikas, piemēram, aplicē un zīmē;
- veidot dažādus darbiņus no papīra masas ².

2. tabula. Apgūstamās prasmes, strādājot ar papīru

Apgūstamās prasmes, strādājot ar papīru				
Vispārīgās darba prasmes	Vispārtehniskās prasmes	Speciālās prasmes	Komunikatīvās prasmes	Intelektuālās prasmes
Izvirzīt mērķi	Strādāt ar zīmuli	Locīšana	Plānot darba procesu grupā	Domāšana
Plānot darba procesu	Strādāt ar lineālu	Griešana	Veikt optimālu līdzekļu izvēli	Uztvere
Veikt paškontroli	Strādāt ar šķērēm	Līmēšana		Atmiņa
Analizēt procesu un rezultātu		Plēšana un papīra ekonomija		Uzmanība

² <http://www.pamaciba.lv/rokdarbi-berniem-skaidrojumi-idejas-piemeri/>

Pēc B. Frīdenbergas domām, bērna attīstība, strādājot ar papīra darbiem, sastāv no 3 pakāpēm, kur 1. pakāpē bērni darbojas ar vieglām ģeometriskām figūrām, kombinējot tās un veidojot neregulārās formas, savukārt 2 pakāpē bērni jau mācās pielīmēt šīs atsevišķās daļas. Šeit arī bērni sāk apgūt plēšanu, lai izveidotu sev vēlamos siluetus. 3. pakāpē jau bērns sāk pilnveidot savas prasmes, lietojot šķēres un griežot dažādas figūras. Tas attīsta prasmi veidot kompozīcijas, izmantojot formas, kas iegūtas no divkārtīgi vai četrkārtīgi salocīta papīra. (Frīdenberga, 2003, 14)

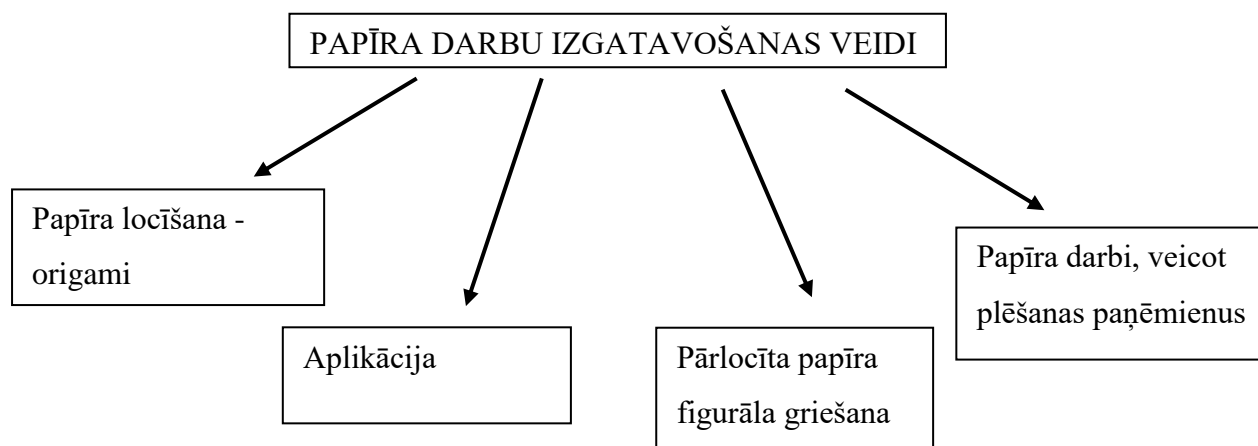
Apkopojot materiālus par papīra darbiem kā domāšanas attīstības līdzekli, var secināt, ka papīra darbiem ir liela izglītojoša, audzinoša un attīstoša nozīme. Tā sekmē bērnu psihes pilnveidi, māksliniecisko vērtību, bagātina radošās ieceres. Bērni, strādājot ar papīru veic darbības, kas saistītas ar māksliniecisko noformējumu - meklē krāsu salikumus, izkārtojumu laukumā, salīdzina grieztu un plēstu līniju – kas attīsta domāšanu. Radošā domāšana, saistībā ar papīra darbu mācīšanu, nepieciešama arī bērna ikdienas dzīvē, kā arī vēlāk darba dzīvē, radot negaidītus, oriģinālus risinājumus.

4. IZSTRĀDĀJUMI NO PAPĪRA PIRMSSKOLAS 6-7 GADUS JAUNU BĒRNU DOMĀŠANAS ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANAI

Papīra darbi ir pazīstami jau sen. Īpaši populāri ir veidojumi, kurus iegūst lokot papīru – origami. Ne mazāk pazīstami ir aplikāciju darbi, pārlocīta papīra figurālas griešanas darbi kā arī papīra darbi veicot plēšanas paņēmienus.

Papīrs ir materiāls. Kuru var burzīt, griezt, locīt, plēst un atkal salīmēt kopā. Ar papīra caurumotāju var iztaisīt caurumus, un papīru var iespiest arī skavās. Papīru var saritināt cilindrā un salocīt vēdekli, no papīra sloksnītēm var uztaisīt garu ķēdīti. (Vahtere, 2006, 80)

Kā uzskata I.Šternfelde, darbam ar papīru locīšana, burzīšana, plēšana, aplicēšana ir ļoti daudz iespēju. Jāsāk ar vienkāršākiem uzdevumiem un tad var pāriet uz sarežģītākiem. (Šternfelde, 2017, 14)

6. attēls. Papīra darbu izgatavošanas veidi

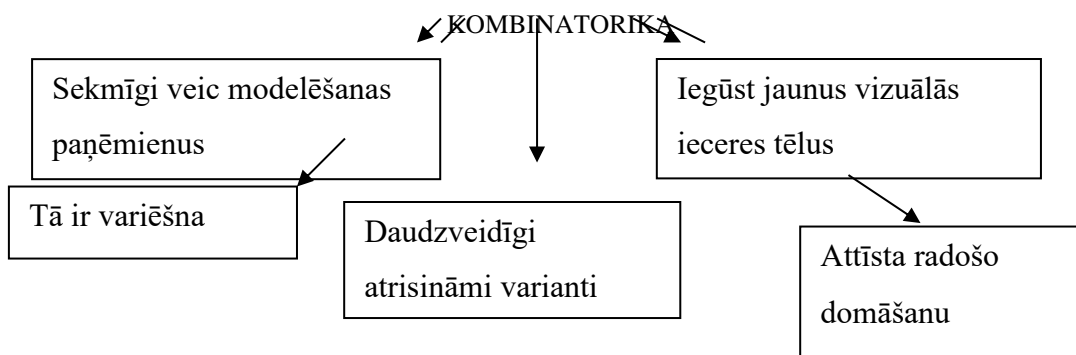
Pēc pieredzes varu teikt, ka bērnus ļoti interesē un piesaista rokdarbu nodarbībās gatavojamie papīra darbi. Jo pakāpeniski apgūstot visus darba paņēmienus, gala rezultāts sanāk acīm tīkams, ko dažkārt nevar panākt zīmējot, jo ne visiem bērniem padodas zīmēšana. Strādājot papīra darbus bērniem attīstās dažādi domāšanas veidi, operācijas, formas, kā arī domāšanas īpašības.

Ar šādu darbu veikšanu bērns tiek rosināts izteikt savas emocijas, izjūtas darbos.

Darbošanās attīsta katra bērna iztēli un radošās darbības spējas. Ar tēlotājmākslas palīdzību bērna pasaule padarāma skaistāka, priecīgāka, daudzveidīgāka un emocionāli bagātāka. Tā rosina bērnu pašu radīt darbus, kas atspoguļo vēroto vai fantāzijas radīto. Ar šīm darbībām tiek veicināta arī bērna psihisko procesu attīstīšana: sajūta, uztvere, atmiņa, iztēle, uzmanība un griba. (Frīdenberga, 2003, 5)

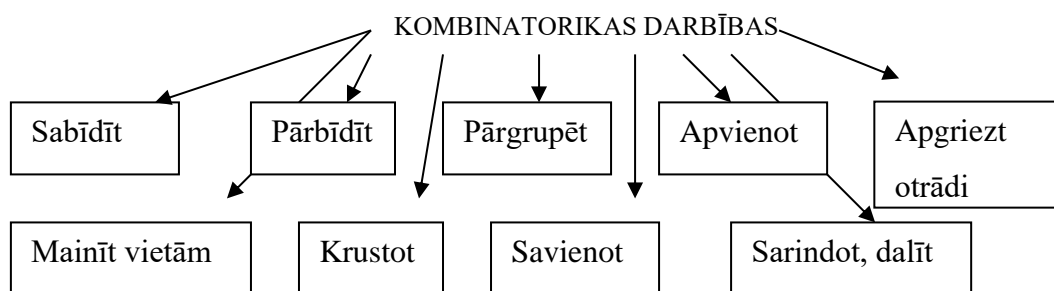
L. Grasmāne uzskata, ka papīra darbu izgatavošanas gadījumā ir vizuālā kombinatorika. Tas ir īpašs domāšanu maksimāli aktivizējošs paņēmiens un palīdz sekmīgi veikt modelēšanas uzdevumus. (Hibnere, 2000, 306)

Apkopojot V. Hibneres, L. Grasmānes uzskatus par kombinatoriku var izveidot shēmu.

7. attēls. Kombinatorika

Ar kombinatorikas palīdzību pārliecinās par to, ka atrisināmie varianti ir daudzveidīgi. Variēt nozīmē radoši izdomāt un veikt kombinatorikas darbības.

8. attēls. Kombinatorikas darbības

Strādājot ar šiem papīra darbu paņēmieniem, nedrīkst aizmirst par mācību satura komponentu:

1. zināšanas un izpratne mājturībā :

- darba vieta;
- papīra daudzveidība;
- taupīga un atkārtota papīra izmantošana;
- drošības noteikumi.

1. Tehnoloģiju droša, praktiska un radoša lietošana:

- droša materiālu un darba piederumu vākšana;
- papīra burzīšana, locīšana, griešana un līmēšana;
- konstruēšana;
- materiālu un darba paņēmieni izmantošana pēc nosacījuma.

2. Prasmju un tehnoloģiju izmantošana

- materiāla izvēle un atlase radošam darbam;
- apgūto prasmju izmantošana ikdienas situācijās un radošā darbībā;
- sava darba vērtēšana (VISC, 2012)

Apkopojot un izanalizējot mācību satura komponentus un darba paņēmienus papīra darbu izgatavošanā, var secināt, ka šie darbošanās veidi bērnos attīsta domāšanas veidus, operācijas, formas, kā arī domāšanas īpašības. Atkarībā no papīra darbu izgatavošanas veida, un papildus dotajiem nosacījumiem uzdevumu izpildē attīstās noteikts domāšanas procesa veids. Pirmsskolas skolotājs rokdarbu nodarbībās ietverot mācību uzdevumus, ieaudzina bērnos un pieradina tos pie dzīvē nepieciešamām īpašībām.

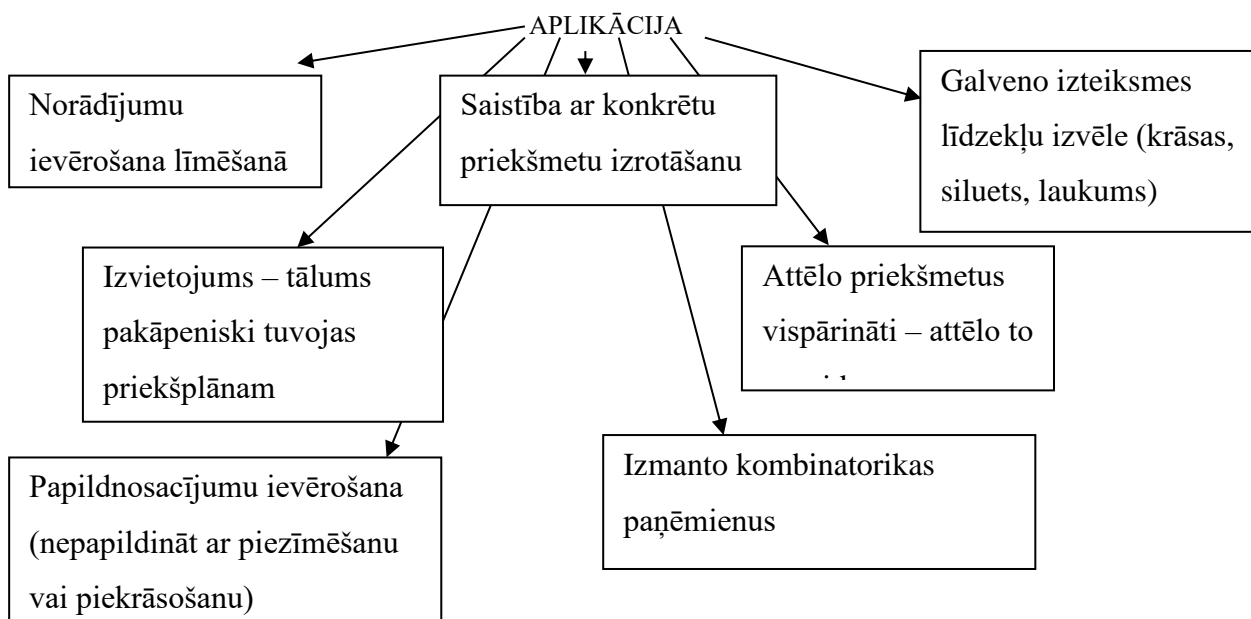
4.1. Aplikācija

Kā uzskata V.Hibnere aplicēšanu ieteicams saistīt ar konkrētu priekšmetu izrotāšanu. Priekšmetus bērniem dod no papīra izgrieztu siluetu veidā. (Hibnere, Grasmane, 2000, 116)

Lai pirmsskolas iestādes pedagogs varētu sekmīgi organizēt darbu ar bērniem, ir nepieciešams nodrošināt visus aplicēšanai izmantojamus materiālus:

- Krāsu aplikācijas papīrs vai vienkārši papīrs fonam.
- Dažādu krāsu papīrs arī ar krāsu pārejām.
- Ornamentāliem darbiem – tikai vienkrāsains papīrs.
- Grieznes ar neasiem galiem (9-12 cm).
- Līmes zīmulis vai klīsteris (arī ota) līmēšanai.
- Papīra vai auduma gabaliņš aplikācijas piespiešanai pie papīra pamatnes.
- Trauciņš aplikācijas atgriezumam savākšanai. (Frīdenberga, 2003, 14)

Kā uzskata I.Šternfelde, aplicēšana ir dekoratīva priekšmetu siluetu attēlošana. Aplicēšanā var izmantot papīru, salvetes, dabas materiālus, audumu, dziju. (Šternfelde, 2017, 14)

9. attēls. Aplikācija

Apkopojot iepriekš minēto autoru uzskatus, veicot aplikāciju pēc šablona, uzskatāmi var attēlot šo darbu veikšanas secību papildnoteikumus un pazīmes, kas nenoliedzami veicina bērnu domāšanas attīstību. Uzskatāmībai tiek piedāvāta tabula.

3. tabula. Darbs ar šablonu

Darbs ar šablonu			
Papīra izgatavošanas veids	Darba izpildes secība	Darba izpildes papildnoteikumi	Darba izpildes pazīmes
Aplikācija pēc šablona	<ol style="list-style-type: none"> Izvēlas zīmējumu (figūra, lielums, forma, temats) Pārzīmē to uz papīra Izgriež 	<ul style="list-style-type: none"> izpilda ar zīmuli izpilda uz papīra kreisās puses, lai neredz apzīmējuma līnijas ekonomēt papīru 	<ul style="list-style-type: none"> iegūst attēlu uz pretējo pusi izmanto, lai izgrieztu vairākas identiskas figūras

Pēc savas pieredzes varu teikt, ka veicot aplikācijas darbus pēc šablona, ļoti veiksmīgi var izmantot kombinatorikas paņēmienus, ar kuru palīdzību var veicināt domāšanas attīstību, kā arī bērni var iegūt dažādākus un atšķirīgākus darbus. Šajā sakarā esmu apkopojusi metodisko materiālu par aplikācijas darbiem bērnu domāšanas attīstībai, darbā izmantojot, atšķirīgus papildnosacījumus. (Skat. 1. pielikumu)

Metodiskajā materiālā piedāvātie veicamie darbi un uzdevumi ir balstīti uz bērna domāšanas attīstību, ievērojot:

- metodiskos norādījumus
- papīra izvēli
- krāsu toņu izmantošanu
- darba procesa plānošanu
- atbilstoša formāta un lieluma izvēli
- griešanas iemaņu nostiprināšanu
- līmēšanas iemaņu nostiprināšanu
- kombinatorikas paņēmieni izvēli
- detaļu precīzu izvietojumu
- mērījumu veikšanu ar lineālu
- pakāpenības un pēctecības ievērošanu veicot aplikācijas darbus.

Apkopojot un analizējot literatūru, kā arī izveidoto metodisko materiālu par papīra darbiem, veicot aplikācijas darbus, (Skat. Pielik. Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3, Nr. 4) var secināt, ka bērniem attīstās domāšana, veidojas dažādas prasmes aplikācijas darbu veikšanā, kā arī sekmē bērnu individuālās gaumes izkopšanu.

4.2. Locīšana – origami

Papīra locīšana pirmsskolas mācību programma nosaka konstruēšanā apgūstāmās praktiskās prasmes un iemaņas, kuras attīstāmas un pilnveidojamas aplicēšanā un rokdarbos. Apgūstot dažādas pamatiemaņas bērns spēj modelēt un radīt pēc parauga, nosacījumiem vai iecerēs. (Bregule, Veicekauskā, 2012, 4)

Papīra locīšanas darbības ļauj bērnam ar tehnisku iemaņu un prasmju palīdzību:

- radīt ko jaunu vai konkrētus priekšmetus;
- uztvert tos kopveselumā;
- attīstīt prasmi domāt;
- darbam pieiet radoši;
- veidot māksliniecisko gaumi;
- attīstīt precizitāti, mērķtiecību un patstāvību. (Bregule, Veicekauskā, 2012, 4)

Darbojoties papīra locīšanas tehnikā bērns gūst praktisko paņēmieni pieredzi, kā arī rod prieku un gandarījumu par rezultātu, kuram vienmēr ir zināms pielietojums, piemēram, kā telpas rotājums, dāvana māmiņai vai rotaļlieta. (Bregule, Veicekauskā, 2012, 4)

Metodiskie ieteikumi darbam ar papīru:

- Izvēlās papīru, kura īpašības atbilst veicamajiem uzdevumiem.

- Locīšanu veic uz cieta, gluda pamata.
- Pedagoģs ieinteresējot sākumā demonstrē un paskaidro visu uzdevumu.
- Darbības sadala noteiktā secībā pa posmiem - bērni izpilda 1-2 darbības, tad pedagoģs turpina demonstrēt un paskaidrot nākamos posmus.
 - Visas locījuma līnijas nogludina ar īkšķa galu, lai locījuma līnijas būtu stingras, precīzas un locījums neatvērtos.

Pedagoģs seko, lai visi locīšanas posmi atbilstu paraugam un norādījumiem. Ja nepieciešams, sniedz padomu vai praktisku palīdzību veiksmīgai darba izpildei. (Bregule, Veicekauskā, 2012, 5)

Autors pēc savas pieredzes var teikt, ka strādāt ar papīra locījumiem, vispirms būtu vēlams iemācīt katru darbu veikt ar tīrām rokām, katru locījumu stingri nolocīt, censties malas salikt stingri kopā un tikai tad nolocīt.

Autors norāda, ka no vairākām salocītām detaļām, veiksmīgi var izgatavot aplikāciju, gan telpisku veidojumu.

Autors apkopojis un izveidojis metodisko materiālu par locīšanas paņēmienu – origami, bērnu domāšanas attīstībai, kuru izpildei ir doti papildus nosacījumi, kas ievērojami darba procesā. (Skat. 2. pielikumu)

Metodiskajā materiālā piedāvātie uzdevumi un veicamie darbi balstīti uz bērna domāšanas attīstību, ievērojot:

- precizitāti locījumu veikšanā
- norādījumus papīra izvēlē
- locījuma izpildes nosacījumus
- precizitāti mērījumu veikšanā
- griešanas iemaņu nostiprināšanu
- darba procesa plānošanu

Apkopojot un analizējot literatūru un izstrādāto metodisko materiālu par papīra locīšanas darbiem, (Skat. Pielik. Nr. 5, Nr. 6, Nr. 7, Nr. 8) var secināt, ka bērniem attīstās domāšana, veidojas prasmes locīšanas darbu veikšanā, nostiprinās precizitāte darbu veikšanā, spēja koncentrēties un pirkstu veiclība. Veicot papīra locīšanas darbus, dodot papildnosacījumus darbu veikšanā – pēc mutiska apraksta, pēc tehniska zīmējuma – attīsta bērnu domāšanu, jo veicot locīšanas darbus nepieciešams intensīvi domāt un iztēloties gala rezultātu.

4.3. Pārlocīta papīra figurāla griešana

Daudzi bērni mīl griezt papīru : vienkārši tā pat, tāpēc ka patīk, tāpēc ka ir interesanti.

Galvenais šī papīra darbu paņēmiena veikšanai ir precīzs papīra locījums un pareizās papīra daļas nogriešana, kas prasa no bērna un arī sekmē domāšanas attīstību.

V. Hibnere iesaka vairākus pārlocīta papīra griešanas paņēmienus:

- divkārtīgi un četrkārtīgi salocīta papīra griešanu pa taisnu līniju;
- divkārtīgi salocīta papīra griešanu pa lauztu un liektu līniju, lai iegūtu simetrisku formas attēlu divkārtīgi locīta papīra griezumam – izvēlas dažu dabas parādību formu atveidošanai ar kombinatorikas paņēmieni;
- harmonikas veidā locīta taisnstūra formas papīra griešana;
- kvadrātveida papīra centrālais locījums. (Hibnere, 1983, 198)

Pēc pieredzes varu teikt, ka bērniem nepieciešams domās iztēloties, cik platu un augstu viņš vēlas ornamenta attēlu, jo pretējā gadījumā nepiedomājot pie tā, rezultāts var iznākt nevēlams. Bērniem papīrs ir jānoloka vajadzīgajā platumā, attiecīgi domājot par tā pielietojumu.

Ja bērni veic grupu darbu, pāra darbu vai strādā individuāli, nepieciešams ievērot papildnosacījumus, kas saistīti ar darba organizāciju, jo tikai tā darbs var būt precīzi izpildīts un bērnos radīs emocionālo gandarījumu. Kā arī dotie papildnosacījumi bērniem radīs situācijas, kurās nepieciešama domāšana, kā arī veicinās tās attīstību.

Strādājot ar bērniem, esmu apkopojusi metodisko materiālu par pārlocīta papīra figurālas griešanas darbiem, kuros izmantoti dažādi papildnosacījumi bērnu domāšanas veicināšanai (Skat. 3. pielikumu)

Metodiskajā materiālā piedāvātie uzdevumi un veicamie darbi balstīti uz bērna domāšanas attīstību, ievērojot

- precizitāti locījumu veikšanā
- norādījumus papīra izvēlē
- locījuma izpildes nosacījumus
- precizitāti mērījumu veikšanā
- griešanas iemaņu nostiprināšanu
- darba procesa plānošanu
- līmēšanas iemaņu nostiprināšanu
- šablonu izmantošanas nosacījumus
- kombinatorikas paņēmieni izvēli
- detaļu precīzu izvietošanu

Apkopojot un izanalizējot izstrādātos metodiskos materiālus un literatūru par papīra darbiem, veicot pārlocīta papīra figurālu griešanu, (Skat. Pielik. Nr. 9, Nr. 10, Nr. 11, Nr. 12) varu secināt, ka šo darbu precizitāte bērnos rada estētisko gandarījumu. Bērniem papīra locījums un tā

nogriešana veicina un sekmē domāšanas attīstību, jo galvenais šā papīra darbu paņēmiena veikšanai ir precīzs papīra locījums un pareizās daļas nogriešana. Šie darbi ir pielietojami telpu noformēšanai, logu izrotāšanai, kā arī dažādu apsveikumu izgatavošanai.

4.4. Papīra plēšanas paņēmieni

Plēšana ir darba paņemiens, ko izpilda ar rokām, nelietojot darbarīkus.

Veicot papīra plēšanas darbus, kā uzskata V. Hibnere, bērns vispirms izdomā, ko grib attēlot, uzzīmē uz papīra iecerētā silueta kontūru, pa to papīru plēš. Vēlāk bērns siluetu atveido pēc acumēra – plēš pa iztēlotu līniju. (Hibnere, Grasmane, 2000, 15)

Kā uzskata V. Hibnere, mērķtiecīga darbība ir tikai tad, ja bērnam plēšanas orientācijai vispirms ir uzzīmēta taisna līnija, pēc tam liekta – apaļa, ovāla u.c. līnija. Pretējā gadījumā, bērni pirmo reizi sastopoties ar šādu darbību, papīru var saplēst ļoti sīkās daļiņās, tad darba materiāls ir iznīcināts un vajadzīgā darbība nav apgūstama. Lai tā nenotiktu, pirmsskolas vecuma bērni var plēst vadoties pēc grafiska orientiera – līnijas, pēc tam pēc iztēlotas līnijas, kas jau vairāk no bērna prasa domāšanu. (Hibnere, Grasmane, 2000, 29)

Plēstai aplikācijai, kā uzskata V. Hibnere, ir piemērotas dabas formas – ziedi, koki, putni, dzīvnieki. (Hibnere, Grasmane, 2000, 15)

Papīra plēsuma līnijas, kā uzskata V. Hibnere un L. Grasmane, sākumā ir ļoti nelīdzenas, dažkārt pat robainas. Pamazām bērns apgūst prasmi nogludināt līniju, noplēšot negludumus – “stūrīšus”, izdarot arvien sīkākas un precīzākas plēšanas kustības. (Hibnere, Grasmane, 2000, 30)

Veicot papīra plēšanas darbus, var izmantot dažādus papildnosacījumus, lai veicinātu un attīstītu domāšanu. Papildnosacījumi var būt saistīti ar krāsu salikumu, ar plēšanu pēc iztēlotas vai grafiskas līnijas, ar izplēšamās formas veidu.

Autors ir apkopojis metodiskos materiālus par papīra darbiem, veicot plēšanas paņēmienus, kurās ir iekļāvis dažādus plēšanas veidus un papildnosacījumus, lai veicinātu bērniem domāšanas attīstību (Skat. 4. pielikumu).

Metodiskajā materiālā piedāvātie uzdevumi un veicamie darbi balstīti uz bērna domāšanas attīstību, ievērojot

- precizitāti locījumu veikšanā
- norādījumus papīra izvēlē
- precizitāti mērījumu veikšanā
- griešanas iemaņu nostiprināšanu
- darba procesa plānošanu
- līmēšanas iemaņu nostiprināšanu

- kombinatorikas paņēmienu izvēli
- detaļu precīzu izvietojumu
- krāsu toņu saskaņošanu
- papīra plēšanas tehniku un prasmes

Apkopojot un analizējot literatūru un izstrādātos metodiskos materiālus par papīra darbiem, veicot plēšanas paņēmienus, (Skat. Pielik. Nr. 13, Nr. 14, Nr. 15, Nr. 16) varu secināt, ka ir vairāki plēšanas paņēmienu veidi un katrs no tiem ar atšķirīgu grūtuma pakāpi, prasa no bērna attiecīgu domāšanas attīstības līmeni. Veicot papīra plēšanas darbus attīstās sīko pirkstu un roku muskulatūra, kā arī orientācija plaknē.

5. BĒRNU DOMĀŠANAS IZPAUSME MŪSDIENĀS PIRMSSKOLAS VECĀKAJĀ POSMĀ

Praktiskajā daļā veicu pētījumu un novērošanu rokdarbu nodarbībās, radot situāciju bērniem izpildīt veicamo uzdevumu gan kolektīvi, gan individuāli, ievērojot papildnosacījumus.

Pētījums tika veikts par papīra darbu ietekmi uz domāšanas attīstību pirmsskolas vecākā vecuma bērniem rokdarbu nodarbībās.

Lai veiktu pētījumu tika izstrādāts pētījuma plāns

- izvēlēts pētījuma mērķis,
- izstrādāti pētījuma uzdevumi,
- izvēlēta pētījuma bāze,
- izstrādātas pētījuma metodes

Pētījuma mērķis bija izziņāt un atklāt bērnu domāšanas attīstības iespējas, izmantojot papīra darbus pirmsskolā.

Pētījuma uzdevumi:

- Analizēt literatūru par domāšanu un tās veicinošiem faktoriem.
- Izziņāt un analizēt bērnu vecumposmu pamatīpatnības.
- Apkopot metodisko materiālu par papīra darbiem bērnu domāšanas attīstībai.
- Veikt pētījumu un apkopot rezultātus.

Pētījuma bāze Bauskas novada pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāde „Zīlīte..”, vecākā vecumposma grupa, 26 bērni, no kuriem 11 zēni un 15 meitenes.

Pētījuma metodes

Teorētiskās:

- literatūras analīze.

Empīriskās:

- vērojums
- bērnu darbības rezultātu analīze.

Gatavojoties nodarbībām un novērojot bērnus, centos netieši ar dažādām darba organizācijas formām un dažādiem papīra darbu veidiem radīt apstākļus bērnu domāšanas attīstībai.

Veicot aplikācijas darbus pēc šablona, izmantojām modelēšanu. Bērni gatavoja glezniņu – ūdensrozi (Skat. pielik. Nr. 4).

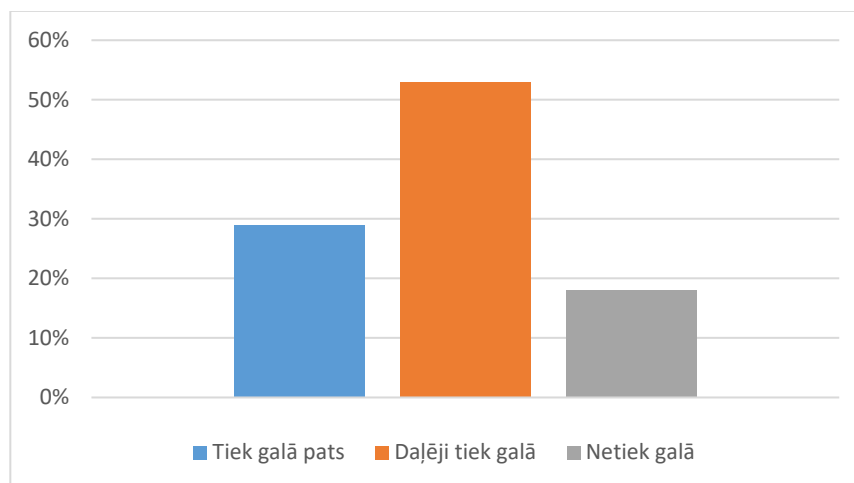
Bērniem tika doti metodiskie norādījumi:

- Nepieciešams zils 2 toņu aplikāciju papīrs, ar vienu baltu pusi.

- Balts papīrs, oranžs papīrs, gaiši dzeltena salvete.
- Veikto darbu ierāmē, lai tas izskatās gaumīgs un rūpīgs.

Vispirms pēc šablona tika izgrieztas nepieciešamās detaļas, ar papildnosacījumu, ka tiek izmantotas dabā redzētās krāsas. Tikai pēc tam izmantoja modelēšanu – kombinēja izgrieztās detaļas, kamēr ieguva vēlamu rezultātu.

Bērnos tika vērtēta domāšanas izpausme veicot aplikācijas darbus, ievērojot papildnosacījumus un darba secību. Bērni darbā izmantoja šablonus, apvilka tos un izgriezta, tad no tumši zilā toņa aplikāciju papīra izgriezta kvadrātu. No gaišāki zilā aplikāciju papīra, sagriezta sloksnītes viena centimetra platumā. Sloksnītes līmēja horizontālā veidā. Uzklājot sloksnītei galos līmi, pielīmē vienā kvadrāta malā un, pagriežot sloksnīti, pielīmē to otrā kvadrāta pusē. Tā turpināja līdz fons tika noklāts. Turpinājumā bērni ņēma izgrieztās lapiņu detaļas un pielīmēja tās, pēc tam pielīmēja izgrieztās ziedlapiņas, kombinējot tās, vispirms baltās, pēc tam oranžās. No salvetes izveidoja ziedam vidiņu. Darbam izveidoja rāmīti aplīmējot kvadrātam apkārt tumši zilās papīra sloksnītes.

10. attēls. Domāšanas attīstība, veicot aplikācijas darbus pēc šablona, izmantojot modelēšanu.

Veicot šo uzdevumu, bērniem bija nepieciešams domāt, kuras detaļas piestiprināmas pirmās. Daži bērni vispirms vēlējās pielīmēt ūdensrozei ziedlapiņas un tikai pēc tam lapas. Vairākumam bērnu nācās sniegt palīdzību izvēloties krāsas kā arī veikt pareizo darba secību, lai iegūtu vēlamu rezultātu.

Pētījuma gaitā bērniem tika dots uzdevums, izmantojot papīra locīšanas paņēmieni, izrotāt telpisku ziemassvētku egli ar zābaciņiem, ievērojot nosacījumu, ka papīra locīšana tiek izpildīta pēc tehniska zīmējuma (Skat. pielik. Nr 6).

Bērniem tika doti metodiskie norādījumi

- Krāsainajam aplikāciju papīram jābūt vienai pusei baltai, lai tas labi izskatītos.
- Var izmantot dāvanu iesaiņojuma papīru.

- Locījumi jāizpilda precīzi
- Darbu pildīt pēc shematiska zīmējuma
- Var izveidot kolektīvo darbu.

Vispirms bērni veic individuālu darbu – loka zābaciņus. Bērni paņēma tainstūra papīra lapu, pārloka to uz pusēm, aploka atpakaļ. Abus apakšējos stūrus nolocīja līdz horizontālai viduslīnijai. Apakšējo maliņu uzlocīja uz augšu un nedaudz nolocīja uz mugurpusi. Labo un kreiso ārmalu nolocīja līdz vertikālai viduslīnijai un atlieca atpakaļ. Kreiso pusi nolocīja pa labi un apakšējo smaili mazliet pavilka pa kreisi, iegludinot locījuma līniju. Pa palīglīniju, papīra daļas priekšpusē, ielocīja uz iekšu un labās puses papīra daļu nolocīja pa kreisi – zābaciņš gatavs. Pēc tam tos apvieno kolektīvā darbā – izrotā eglīti.

Kolektīvais darbs radina bērņus apzinīgi veikt uzticētos pienākumus, kā arī nepieļauj nepabeigt iesākto izstrādājumu un nodarbības beigās to demontēt. Tas pierādījās pētījuma rezultātā, jo bērni redz izgatavotā izstrādājuma praktiskas pielietošanas iespējas, kas sniedz emocionālu gandarījumu, tādēļ bērni vēlas redzēt savu ieguldījumu kopējā darbā.

Pētījuma rezultātā apstiprinājās pedagoga J. H. Pestalocija atziņa, ka izglītībā nepieciešams atdzīvināt domāšanas spēku un padarīt to veiklu ikdienas lietojumā. (Kopeloviča, Žukovs, 2000, 105)

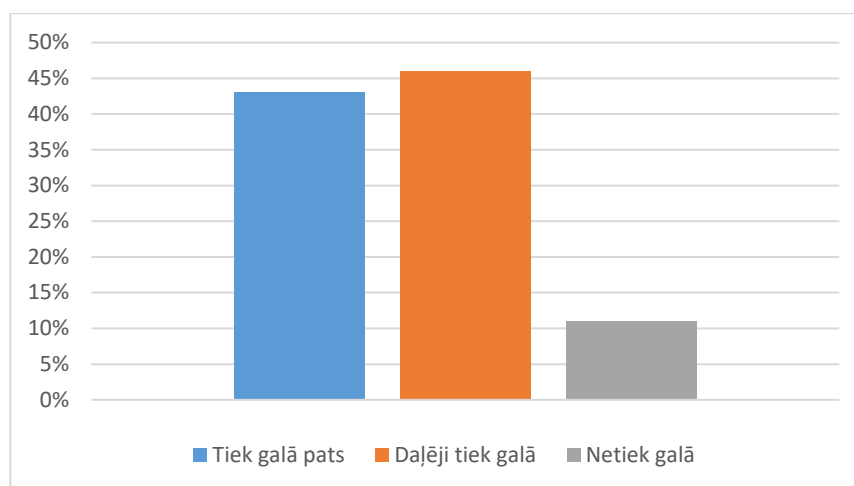
Pētījuma gaitā pierādījās, ka papīra darbi vairāk vai mazāk atkarībā no darbošanās veida, bērņos attīsta domāšanas veidus, operācijas, formas kā arī domāšanas īpašības.

Veicot papīra locīšanas darbus bērņiem tika dots uzdevums gatavot iepirkuma somiņu ar papildnosacījumu – veidot darbu pēc tehniska zīmējuma (Skat. pielik. Nr. 5)

Bērņiem tika doti metodiskie norādījumi

- Izmanto vienkrāsainu papīru.
- Pēc izvēles var izmantot arī daudzkrāsainu iesaiņojuma papīru.
- Locījumi jāizpilda precīzi.
- Locīšanu veic izmantojot tehnisko zīmējumu
- Bērņos tika vērtēta domāšanas izpausme, veicot šo darbu, ievērojot papildnosacījumu – veidot darbu pēc tehniska zīmējuma.

Bērņiem tika iedots papīrs kvadrāta formā. Bērņi pielika kvadrāta stūri pie pretējā stūra. Nolocīja sānu stūrus uz pretējo pusi līdz noteiktai vietai un augšējos stūrus nolocot uz leju – tika izveidota somiņa. Bērņi izgriezā no papīra trīs centimetru platu sloksnīti un pielīmēja to roktura vietā.

11. attēls. Domāšanas attīstība, veicot papīra locīšanas darbus pēc tehniska zīmējuma.

Ar šo darbu netika galā 11% bērni, kuri darba izpildes laikā bija izklaidīgi un necentās domāt. Prieku sagādāja 43% bērnu, kuri ar darbu paši tika galā, kā arī palīdzēja tiem, kuri daļēji prata veikt šo darbu.

Pētījuma gaitā pierādījās I.Šternfeldes atziņa, ka pētot bērna atīstību, īpaša uzmanība jāpievērš roku darbībai un tās saistībai ar uztveri un domāšanu. (Šternfelde, 2017, 5)

Kā arī pētījumā pierādījās Brengules atziņa, ka pedagogam jāseko, lai visi locīšanas posmi atbilstu paraugam un norādījumiem. Ja nepieciešams, sniedz padomu vai praktisku palīdzību veiksmīgai darba izpildei. (Brengule, Veicekauskā, 2012, 5)

Pēc skolotāja rādīta demonstrējuma bērni gatavoja salokāmu kastīti (Skat. pielik. Nr.8.).

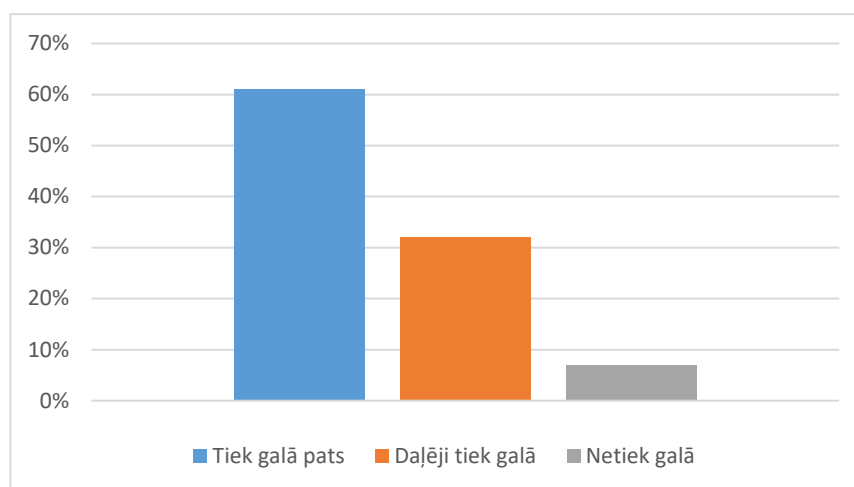
Bērniem tika doti metodiskie norādījumi

- Kastīti var veidot no vienkrāsaina vai daudzkrāsaina papīra,
- Kastītei var izgatavot vāciņu no lielāka papīra kvadrāta,
- Kastīti var izrotāt,
- Lai kastītes malas būtu stingrākas, tās var pielīmēt,
- Jāloka precīzi,
- Locīšanu veic pēc skolotāja demonstrējuma.

Tika iedots kvadrātveida papīrs, kuru bērni salocīja pa diagonālēm, nolocīja kvadrāta stūrus tā, lai virsotnes saietu centrālajā punktā. Nolocīja divas malas līdz centrālajai līnijai un atlika tās atpakaļ. Pagrieza kvadrātu tā, lai nolocītās būtu sānu malas un līdzīgi nolocīja pretējās malas. Papīra kvadrātu atlocīja atpakaļ un uz tā redzamajām locījuma līnijām noteiktās vietās iegrieza. Bērni novietoja sev darbu priekšā tā, lai iegriezumi atrastos labajā un kreisajā pusē. Nolocīja augšējo un apakšējo stūri tā, lai virsotnes saietu centrālajā punktā, pacēla stāvus augšējo un apakšējo malu, līdz pirmajai locījuma līnijai. Kastītei tika izveidotas divas sānu malas. Bērni

savietoja to malu atgrieztās daļas, atlikušās neuzlocītās daļas pārlocīja pāri, līdz kastītes pamatam. Kasīte bija izgatavota.

Bērnos tika vērtēta domāšanas izpausme, veicot locīšanas darbus, ievērojot papildnosacījumu – darbu veikt pēc rādīta demonstrējuma.

12. Attēls. Domāšanas attīstība, veicot papīra locīšanas darbus pēc skolotāja rādīta demonstrējuma.

Šo darbu darot, bērniem veicās labāk, 61% bērnu ar darbu varēja tikt galā paši. Tas saistīts ar to, ka vairākumam bērnu ir labāka spēja koncentrēties tad, ja locīšanas secību rāda skolotāja, jo tas ir saistīts ar darba veikšanas iemaņām, kuras bērniem vairāk ir attīstītas. Apkopojot paveikto nodarbībās, vērojot bērnu domāšanas attīstību, veicot papīra locīšanas darbus un pielietojot dažādus papildnosacījumus, nācās vērot atšķirīgus rezultātus. Pēc tiem secināju, ka strādājot pēc tehniska zīmējuma bērniem ir vairāk nepieciešama attīstīta domāšana un darba iemaņas, nekā, veicot darbu pēc skolotāja rādīta demonstrējuma, jo strādājot pēc tehniska zīmējuma, nepieciešams intensīvi domāt un iztēloties gala rezultātu.

Pētījumā apstiprinājās Brengules atziņa, ka darbojoties papīra locīšanas tehnikā bērns gūst praktisko paņēmieni pieredzi, kā arī rod prieku un gandarījumu par rezultātu, kuram vienmēr ir zināms pielietojums, piemēram, kā telpas rotājums, dāvana māmiņai vai rotaļlieta. (Brengule, Veicekauskā, 2012, 4)

Pētījuma gaitā autors guva atziņu, ka svarīgi ir savlaicīgi un saprotami bērniem izskaidrot gan darba procesa plānošanu, gan veidot prasmi analizēt doto uzdevumu. To nācās novērot nodarbībās, kurās bērniem tika doti papīra darbi, veicot pārlocīta papīra figurālu griešanu. Šā darba paņēmiena veikšana no bērna prasa un sekmē domāšanas attīstību.

Bērniem tika dots uzdevums izgriezt sniegpārslīņas (Skat. pielik. Nr.11), kur uzdevuma papildnosacījums bija, ka darbu var veikt pēc parauga vai izdomāt pašam.

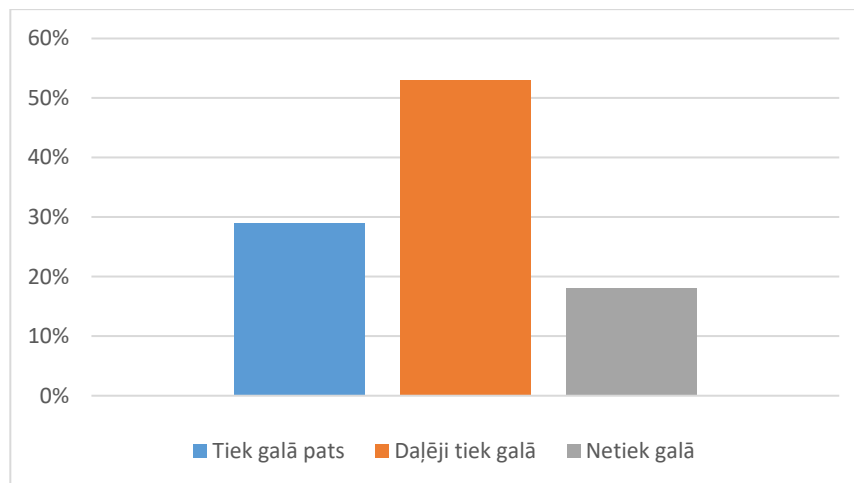
Bērniem tika doti metodiskie norādījumi

- Nepieciešams balts, plāns papīrs,

- Locījumam jābūt precīzam, lai atverot tas būtu viengabalains,
- Attēlu var zīmēt pēc parauga vai izdomāt pašiem.

Bērniem tika iedots kvadrātveida papīrs, kuru viņi pārlocīja pa diagonāli. Malējos stūrus nolocīja uz pretējo pusi, pārlokot pāri malai un iegūto formu bērni pārlocīja vertikāli uz pusēm. Bērni uz izveidotās formas iezīmēja attēlu, kuru izgriezja. Sniegpārslīņas tika izgatavotas.

Bērnos tika vērtēta domāšanas izpausme lokot un izgriežot pareizo detaļu.

12. Attēls. Domāšanas attīstība, veicot pārlocīta papīra figurālu griešanu.

Bērnu domāšanas attīstība vairāk izpaudās, veicot uzdevumu ar paša izdomāta attēla izgriešanu. Kļūdas radās nepareizi pārlokot un pārgriežot pārlocīta papīra iezīmētu daļu, kad bērns atvēra locījumu, tas nebija viengabalains. Tādēļ 57% bērnu ar darbu galā tika daļēji, jo bija nepieciešams vēlreiz locīt un griezt iezīmētās detaļas, lūdzot skolotājas palīdzību, jo pirmajā reizē darbs nebija veikts.

Pētījumā pierādījās B. Frīdenbergas atziņa, ka bērni sāk pilnveidot savas prasmes, lietojot šķēres un griežot dažādas figūras. Tas attīsta prasmi veidot kompozīcijas, izmantojot formas, kas iegūtas no divkārtīgi vai četrkārtīgi salocīta papīra. (Frīdenberga, 2003, 14)

Turpinot pētījumu, bērniem devu uzdevumus papīra plēšanas tehnikā ar papildnosacījumu – plēšanu pēc grafika orientiera, bērni plēšanas tehnikā izpildīja darbu – magones (Skat. pielik. Nr.15.).

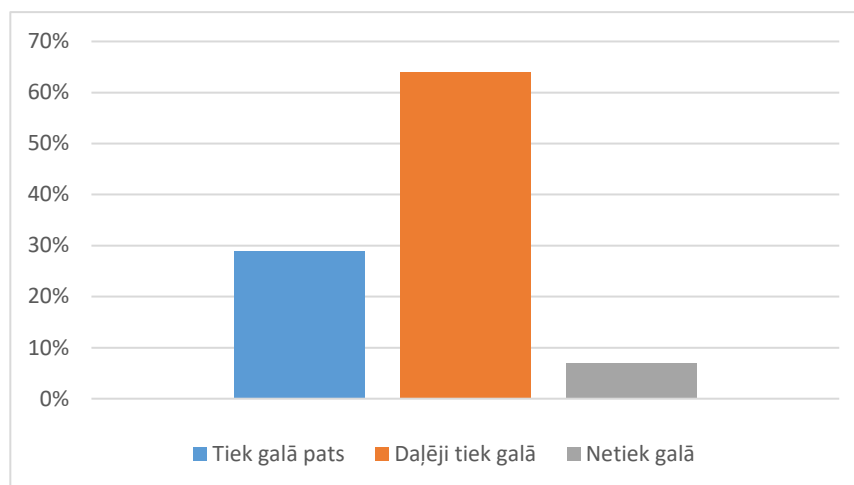
Bērniem tika doti metodiskie norādījumi

- Nepieciešams zaļš un sarkans aplikāciju papīrs.
- Fonam var izmantot vienkrāsainu vai krāsainu papīru.
- Apla formas plēš no kvadrāta, nolīdzinot stūrīšus.

Bērni izvēlējās zaļo aplikāciju papīru, pēc šablona apvilka lapu un pumpura daļu, pēc tam tās izplēsa. No zaļā papīra izplēsa magoņu kātiņus un no sarkanā papīra izgriezja, četru centimetru lielus, sešus kvadrātus. No tiem, noapaļojot kvadrāta stūrus, bērni izplēsa apla

formas. Bērni izvietoja sagatavotās detaļas, izmantojot kombinatorikas paņēmieni un pielīmēja tās.

Šajā procesā domāšanas attīstību vairāk raksturoja detaļu izvietošana un pielīmēšana, pēc kā arī tika vērtēta bērnu domāšana.

13. Attēls. Domāšanas attīstība, veicot papīra darbu plēšanas paņēmienus pēc grafiska orientiera.

Ar šo darbu galā tika patstāvīgi vairākums bērnu – 64%, jo detaļu izvietojumu veica pēc brīvas izvēles, izmantojot kombinatorikas paņēmieni

Pētījumā pierādījās V. Hibneres atziņa, ka mērķtiecīga darbība ir tikai tad, ja bērnam plēšanas orientācijai vispirms ir uzzīmēta taisna līnija, pēc tam liekta – apaļa, ovāla u.c. līnija. Pretējā gadījumā, bērni pirmo reizi sastopoties ar šādu darbību, papīru var saplēst ļoti sīkās daļiņās, tad darba materiāls ir iznīcināts un vajadzīgā darbība nav apgūstama. Lai tā nenotiktu, pirmsskolas vecuma bērni var plēst vadoties pēc grafiska orientiera – līnijas, pēc tam pēc iztēlotas līnijas, kas jau vairāk no bērna prasa domāšanu. (Hibnere, Grasmane, 2000, 29)

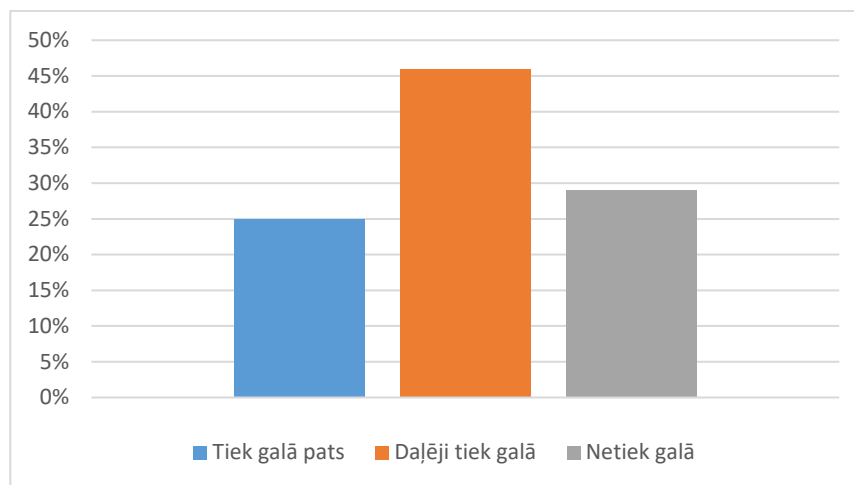
Veicot plēšanas paņēmieni pēc iztēlotas līnijas, bērniem tika dots uzdevums izveidot ananāsu (Skat. pielik. Nr.16.)

Bērniem tika doti metodiskie norādījumi:

- Fonam izvēlas piemērotu krāsu, lai darbs izceltos,
- Kvadrātus līmē ar stūrīti augšpusē,
- Lapām līmi uzklāj tikai vienā galā, kuru līmē pie augļa augšdaļas,
- Nepieciešams zaļš, tumši un gaiši brūns papīrs.

Bērni no gaiši brūna aplikāciju papīra, pa iedomātu līniju, plēsa nelielus kvadrātus. Pēc tam tos izvietoja ovālā formā uz fona papīra, līmējot ar stūrīti uz augšpusi – veidoja ananāsa augli. No tumši brūnā papīra plēsa nelielus papīra gabaliņus, kurus ielīmēja gaišo kvadrātiņu vidū. No zaļā aplikāciju papīra, pa iedomātu līniju plēsa garas sloksnītes, kuras pielīmējā kā ananasa lapas. Darbs tika paveikts.

Šajā darbā bērnu domāšanas attīstība izpaudās tieši papīra plēšanas tehnikā un detaļu izvietojumā, kad bērniem vajadzēja izplēst pa iztēlotu līniju kvadrātus un tos pareizi novietot. Bērnos tika vērtēta domāšanas izpausme plēšanas tehnikā un detaļu izvietojumā.

14. Attēls. Domāšanas attīstība, veicot papīra darbu plēšanas paņēmienus pēc iztēlotās līnijas.

Šis darbs bērniem sagādāja vairāk grūtības tieši detaļu izvietojumā, kad izplēstos kvadrātus nācās pielīmēt ar stūri augšpusē, izvietojot tos gan vienu zem otra, gan blakus, lai veidotos ovāla forma.

Veicot pētījumu papīru darbu plēšanas tehnikā, pētījuma gaitā pierādījās V. Hibneres uzskats, ka no bērna vairāk domāšanu prasa papīra plēšanas paņēmiens pēc iztēlotas līnijas (Hibnere, Grasmāne, 2000, 29).

Pētījumā pierādījās V. Hibneres un L. Grasmānes atziņa, ka papīra plēsuma līnijas sākumā ir ļoti nelīdzenas, dažkārt pat robainas. Pamazām bērns apgūst prasmi nogludināt līniju, noplēšot negludumus – “stūrīšus”, izdarot arvien sīkākas un precīzākas plēšanas kustības. (Hibnere, Grasmāne, 2000, 30)

Salīdzinot zēnu un meiteņu darbus, konstatēju, ka dodot meitenēm tādus darbus, kuru tēma viņām ir tīkamāka (Skat. pielik. Nr.2.), bet zēniem – tīkamāko viņiem (Skat. pielik. Nr.3.), darbi veicas un izdodas daudz labāk un bērnos izraisa pozitīvas emocijas.

Ka arī pētījums pierāda, ka domāšana pamatojas uz pagātnes pieredzi un ikdienas gaitā gūtām zināšanām, kā to atzinis pedagogs V. Suhomļinskis. Bērnu veiktajos darbos tas nepārprotami pierādījās, jo viņiem vieglāk bija veikt uzdevumu, ja gatavojamo izstrādājumu bērni bija ikdienā redzējuši un tas saistījās ar kādu pieredzi.

Grupā, kurā tika veikts pētījums, bērniem ir dažādas attīstības pakāpes veicot rokdarbus. Bērniem atšķirīgā līmenī ir attīstīta domāšana, kas cieši saistīta ar sīko pirkstu muskulatūru. Grupā ir bērni, kuri ar rokdarbiem nodarbojas ārpus nodarbību laikā. To skaitā visvairāk ir meitenes, kurām ir vēlme strādāt papīra darbus.

Salīdzinot paveikto darbu rezultātus, ievērojot bērnu vēlmi nodarboties ar papīra darbiem, secināju, ka bērni, kuri papildus nodarbojas ar rokdarbiem ārpus nodarbību laika sasniedz labākus darba rezultātus, kas saistīts ar domāšanas attīstību un sīkās pirkstu muskulatūras attīstību, kas savā starpā cieši saistīti.

Pētījuma gaitā nācās novērot to, ka bērni gaida pieaugušā palīdzību, nepiepūlējot sevi domāt. Tā ir negatīva iezīme, ko pieļāvuši pieaugušie. Kā to apliecina E. Eriksons – šajā vecumā bērniem nepieciešams mācīties darīt darbus labi, ja kādam liegta panākuma izjūta, attīstās mazvērtības un nevarības jūtas, tādēļ nepieciešams veicināt apziņu, ka ar dzīves gaitā sastaptajām problēmām būs iespējams tikt galā (Geidžs, 1999, 125).

Apkopojot pētījuma rezultātus, var secināt, ka veicamie uzdevumi bija dažādu grūtības pakāpju. Bērniem nācās sastapties ar vairākām problēmām, kuras nācās atrisināt. Tas attiecināms uz psihologa A. Vorobjova atziņu, ka domāšanas process cilvēkam parasti sākas ar problēmsituācijas rašanos. (Vorobjovs, 2000, 103)

SECINĀJUMI

Analizējot literatūru par domāšanu, tās veicinošiem faktoriem pirmsskolas vecākā vecuma bērniem, var secināt, ka :

- domāšanas attīstībai ir liela nozīme bērna darbības pilnveidošana;
- domāšanas aktivizēšanā nozīmīgs līdzeklis ir bērnu veiktais patstāvīgais darbs;
- domāšanas obligāts nosacījums bērniem ir tiešs parādību un priekšmetu uztveres process;
- svarīgi ir izkopt tādas intelektuālās darbības prasmes kā salīdzināšanu, kas ir jebkuras domāšanas pamats;
- bērniem ir nepieciešams izzināt pasauli, viņu darbībā iekļaujot visus domāšanas operāciju veidus, kas ir savstarpēji saistīti.

Izzinot un analizējot papīra darbu izgatavošanas veidus, lai bērniem sekmētu domāšanas attīstību, var secināt, ka :

- nepieciešams radīt papildus nosacījumus dažādu papīra darbu tehnikas izpildē;
- papīra darbiem ir izglītojoša, audzinoša un attīstoša nozīme bērnu attīstībā;
- bērni apgūst dažādus praktiskā darba paņēmienus – darba plānošanu, darba rīku izvēli, darbības kontrolēšanu;
- bērnos veidojas izpratne par lietām un to sakarībām, iepazīst apkārtējo pasauli;
- izgatavotiem papīra darbiem vienmēr var atrast praktisku pielietojumu;
- izpildot papīra darbus var dot uzdevumus, kuru izpildes gaitā, norādot papildnosacījumus, sekmē bērnu domāšanas attīstību;

Skolotājiem vēlams apkopot metodisko materiālu par papīra darbu izgatavošanas veidiem, , ievērojot pakāpenību dažādu papildnosacījumu radīšanā, lai bērnos attīstītu domāšanu.

Pētījuma gaitā iegūtie rezultāti dod iespēju skolotājam nodarbībās izmantot nepieciešamās darba organizācijas formas un veicamo uzdevumu papildnosacījumus, lai dotu pastiprinātu slodzi tieši tām domāšanas operācijām, veidiem, formām un īpašībām, kuru attīstības procesā bērni gūtu labākus rezultātus attiecīgos papīra darbu izgatavošanas veidos.

Lai pētījums būtu pilnvērtīgs, to nepieciešams turpināt sekojot bērnu domāšanas attīstībai pēc šā pētījuma iegūtiem rezultātiem, un veicinot to papīra darbu veidu izgatavošanu, dodot papildnosacījumus, kuri veicinātu pētījumā iegūto rezultātu izaugsmi:

- veicot aplikācijas darbus, plānot darba secību detaļu piestiprināšanā;
- veikt papīra locīšanas darbus, izmantojot dažādus papildnosacījumus – darba veikšanas paņēmienus;

- veicot pārlocīta papīra figurālu griešanu, sekmēt papīra pareizu locījuma izpildi un iezīmētas vai iztēlotās detaļas izgriešanu;
- veikt papīra plēšanas tehniku pēc iztēlotas līnijas un sekmēt detaļu izvietošanu.

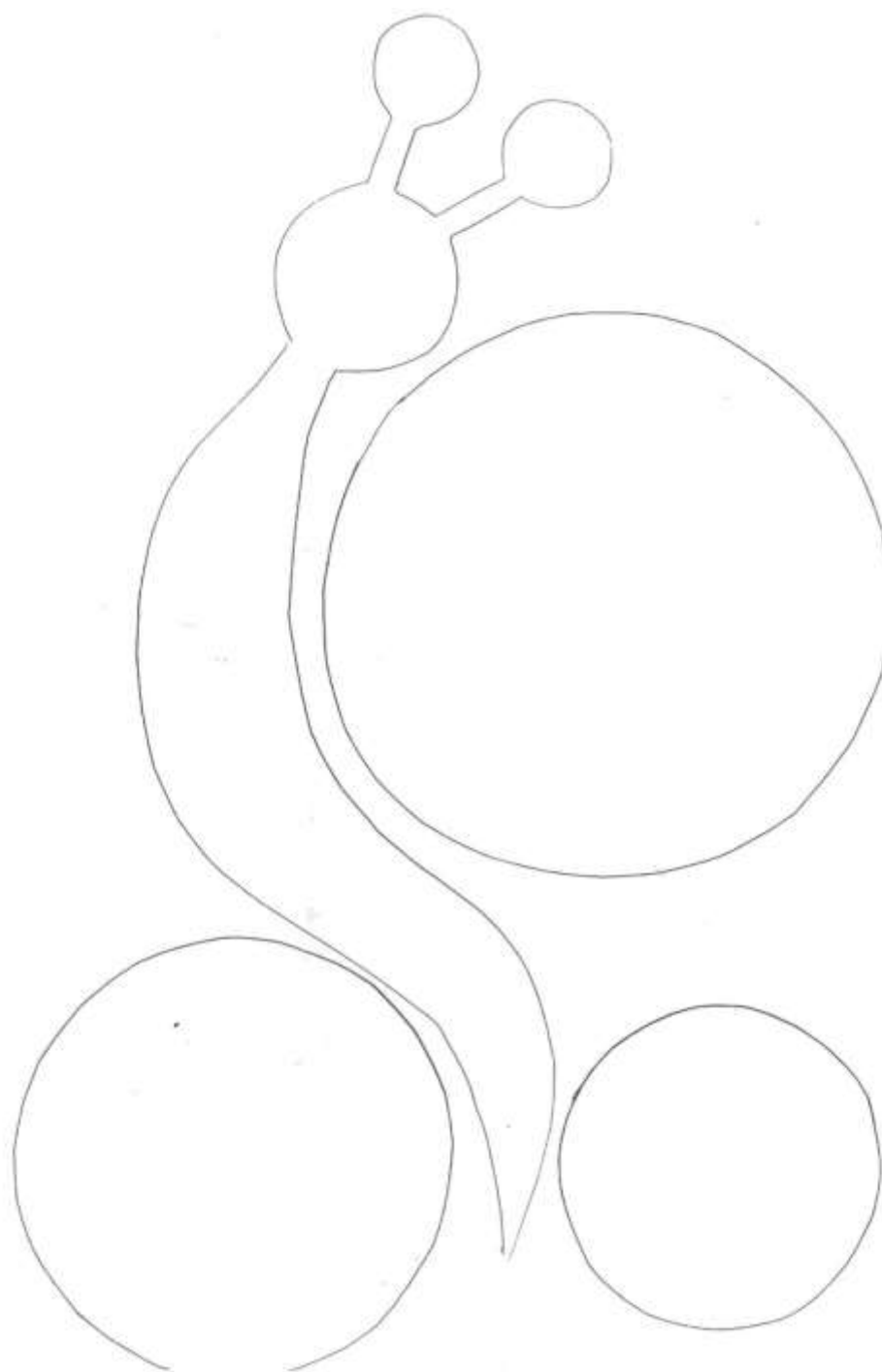
LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

1. Fišers R (2005). *Mācīsim bērniem domāt*. Rīga: Raka
2. Kreišmane I., Valgere R., Gulbe K (2000). *Ievads psiholoģijā*. Pētergailis
3. Svence G (1997). *Personības attīstības psiholoģija*. Rīgas Pedagoģijas un Izglītības vadības augstskola
4. Golubina V (2007). *Pirmsskolas pedagoga rokasgrāmata*. Rīga: SIA Izglītības soļi
5. Rutka L (2012). *Pirmsskolas pedagoga psiholoģiskā kompetence*. Rīga: Raka
6. Šternfelde I. *Sīkās motorikas attīstīšana pirmsskolas vecuma bērniem*. Rīga: Pētergailis
7. Frīdenberga B. (2003). *Vizuālā māksla pirmsskolā*. Rīga: Raka
8. Vahtere E. (2006). *Darīsim kopā ar bērniem*. Jelgava: Izdevniecība "EVE"
9. *Valsts izglītības un saturs centrs (2012)*. Integrētā mācību programma sešgadīgiem bērniem. http://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/programmas/pirmsskolai/int_macpr_6gad.pdf
10. Vorobjovs A (2000). *Vispārīgā psiholoģija*. Izdevniecība "Izglītības soļi"
11. RPIVA (2000). *Kurp un kā mēs ejam izglītībā?*. Rīgas pedagoģijas un izglītības vadības augstskola – Izdevniecība "Vārti"
12. Kopeloviča A., Žukovs I. (2000). *Didaktika. Ievērojamākie pedagogi par mācību teoriju*. Rīga: Raka
13. Hibnere V., Grasmane L. (2000). *Bērna vizuālā darbība II daļa*. Rīga: Raka
14. Brengule S., Vaicekauskā S. (2012). *Dari, radi, rodi. Konstruēšana bērniem no 4 līdz 7 gadiem*. Rīga: Raka
15. Geidžs N. L., Berliners D. C. (1999). *Pedagoģiskā psiholoģija*. Rīga: Zvaigzne ABC
16. Hibnere V., (1983). *Bērna vizuālā darbība*. Rīga: Raka
17. S. Sīle, L. Volkova 2011 *Vērtību vēcelīte pasakās, rotaļās un spēlēs*. Rīga: Zvaigzne ABC
18. 2010. *Ideju krātuve pirmsskolai 3. Rotaļnodarbības 5 līdz 6 gadus veciem bērniem*. Rīga: Zvaigzne ABC

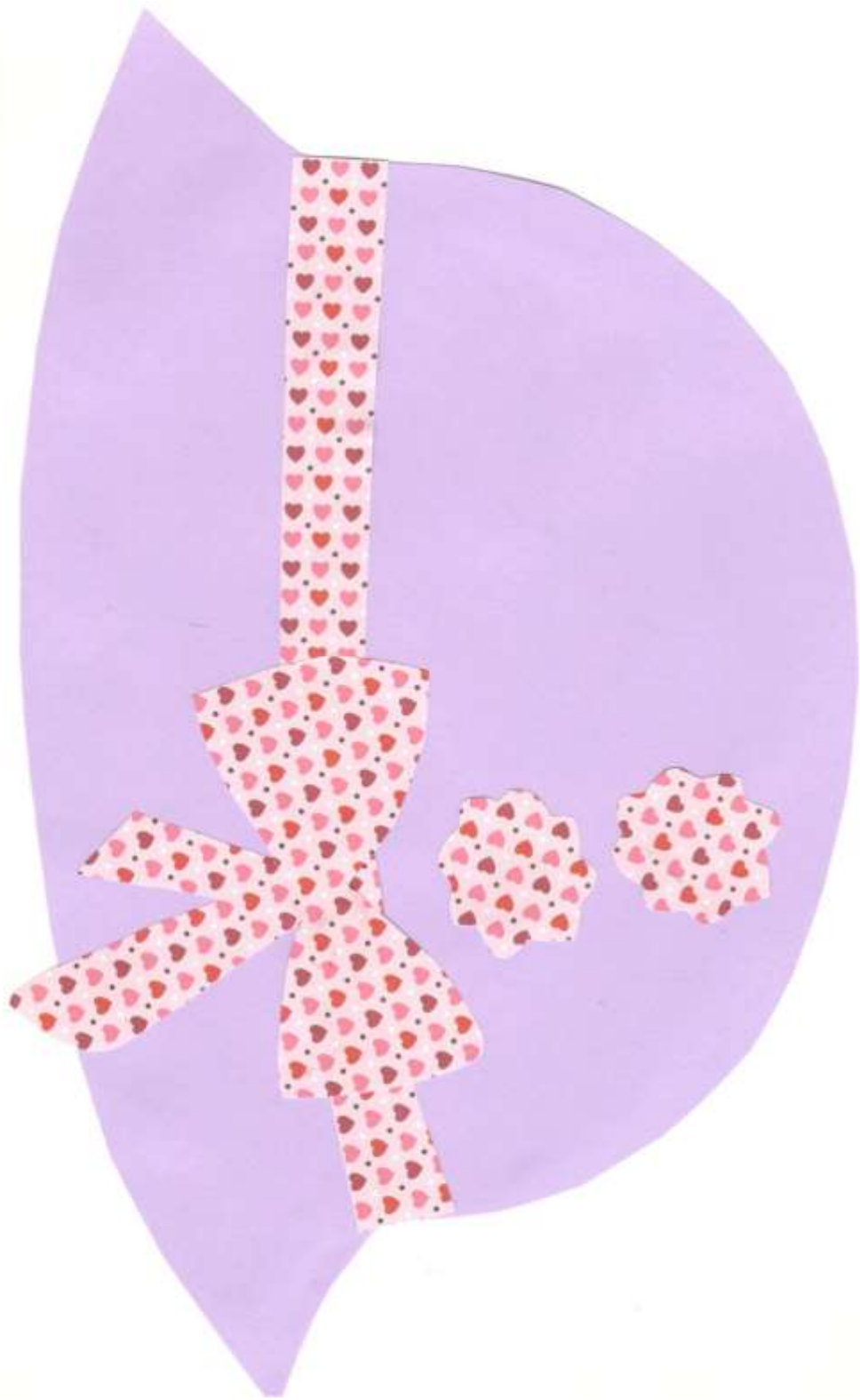
PIELIKUMI

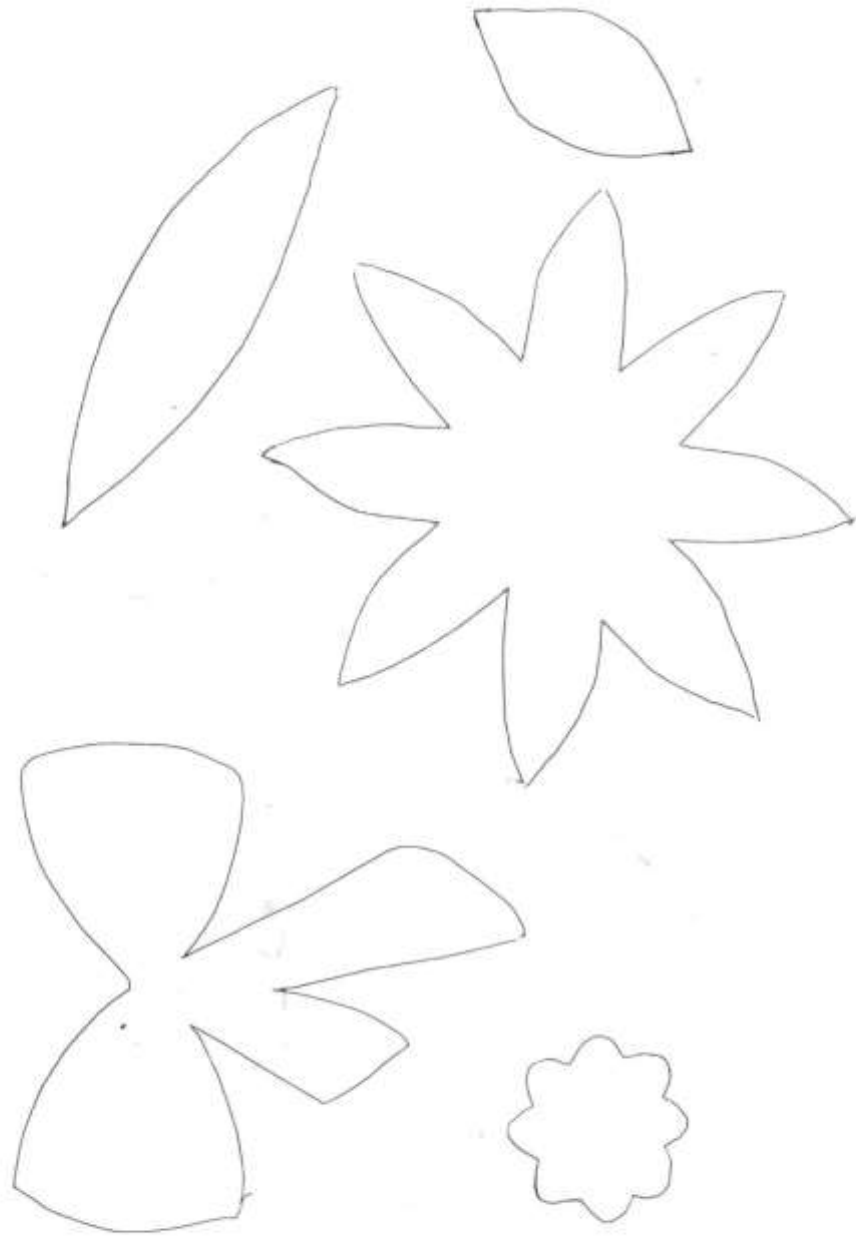
Gliemezis	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>No brūnā aplikāciju papīra, izmantojot šablonu, apvelk un izgriež gliemezim ķermeņa daļu, pielīmē to.</p> <p>Izgriež gliemeža “mājiņas” 3 daļās: uz tumšāka toņa krāsas papīra – lielāko apli, uz gaišākā – mazāko apli, vidējo apli uz atlikušā papīra.</p> <p>Pielīmē gliemeža “mājiņas” daļas sākot ar lielāko.</p> <p>Izgriež un pielīmē acis un degunu.</p>	<p>Nepiecie - šams brūns aplikāciju papīrs.</p> <p>Aplikāciju papīrs vienas krāsas 3 toņos (no gaišāka uz tumšāku).</p> <p>Fonam var izmantot krāsainu attēlu ar dabas skatu.</p> <p>Gliemeža “mājiņas” toņi jāsaprot ar lielumiem (no mazākā uz lielāko, no gaišākā uz tumšāko).</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta krāsu izjūtas.</p> <p>Nostiprina lēmēšanas un griešanas iemaņas.</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Veido prasmes darba procesa plānošanā.</p>

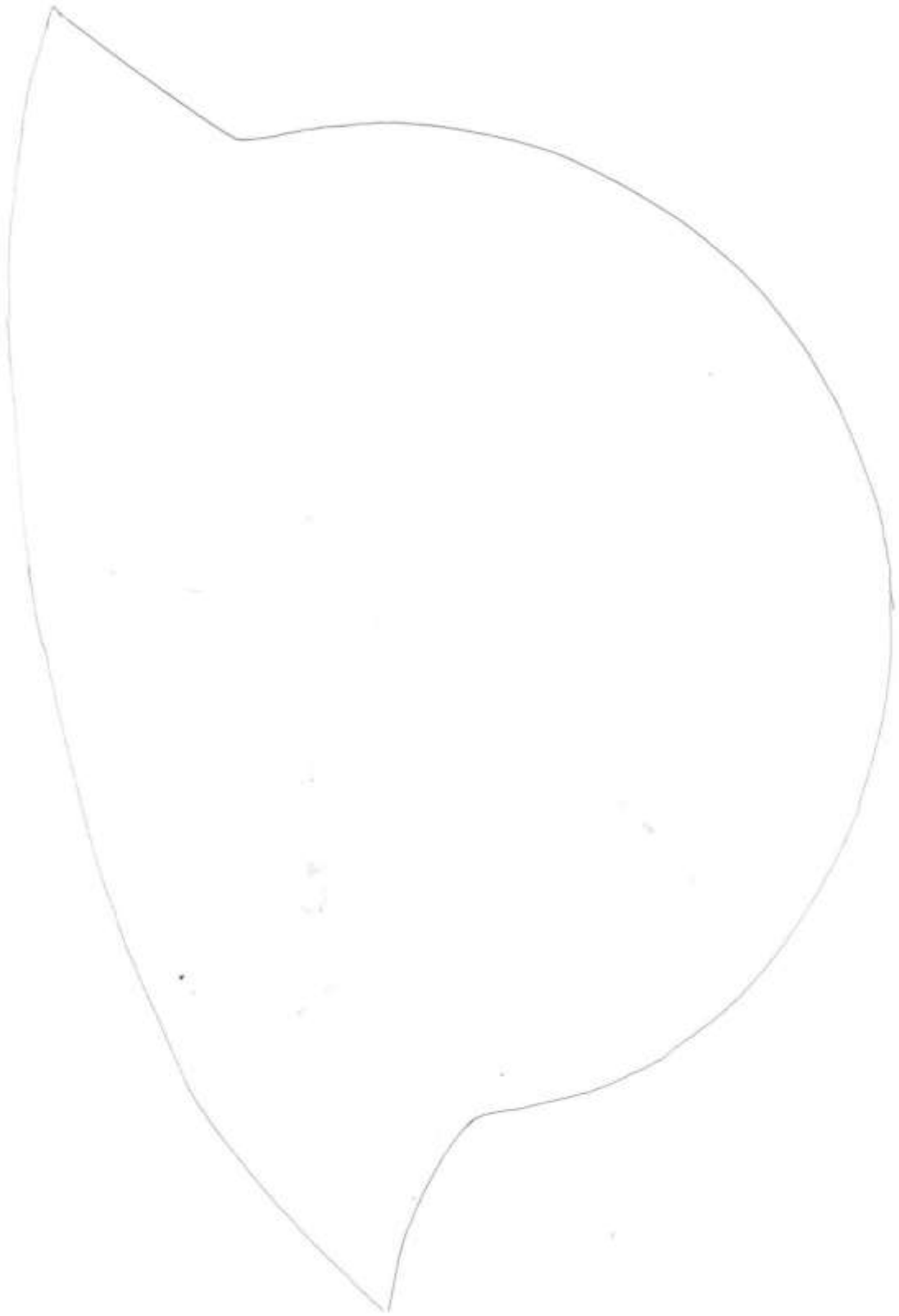

Cepure	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Izvēlos krāsainos papīrus.</p> <p>Uz pamatam izvēlēta papīra apvelk un izgriež cepures formu, izmantojot šablonu.</p> <p>Izvēlas no dažādiem rotājumu šabloniem sev tīkamākos un uz attiecīgiem krāsu papīriem apvelk un izgriež.</p> <p>Izvieta izgrieztās detaļas uz pamata formas vēlamā kombinācijā, pielīmē tās.</p>	<p>Nepieciešams krāsainais aplikāciju papīrs, dāvanu iesaiņojuma papīrs.</p> <p>Izvēloties papīru bērni domā par krāsu saskaņojumu</p> <p>Izmanto kombinatorikas paņēmieni.</p> <p>Ekonomēt papīru</p>	<p>Attīsta domāšanu</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina griešanas iemaņas.</p> <p>Sekmē individuālās gaumes izkopšanu</p>

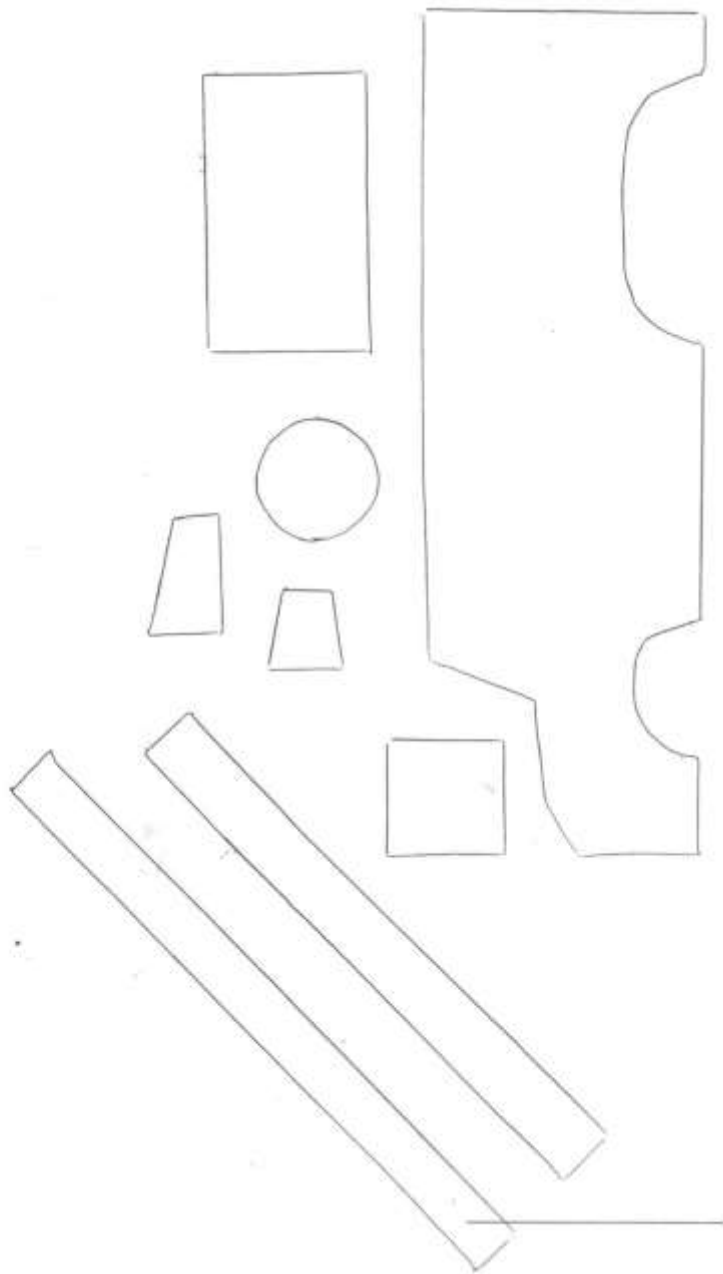

Ugunsdzēsēju mašīna	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Izmantojot dotos šablonus, uzzīmē attiecīgās detaļas.</p> <p>Pielīmē mašīnas karkasu.</p> <p>Turpina pielīmēt mašīnas sīkākās detaļas - balto svītru uz mašīnas sāna, durvis, logus, riteņus, bākunguni un trepes.</p>	<p>Nepieciešams aplikāciju papīrs – zils, sarkans, dzeltens.</p> <p>Fonam nepieciešams krāsains attēls ar dabas skatu.</p> <p>Ievērojot pakāpenību.</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina līmēšanas un griešanas iemaņas.</p> <p>Veido prasmes darba procesa plānošanā.</p>

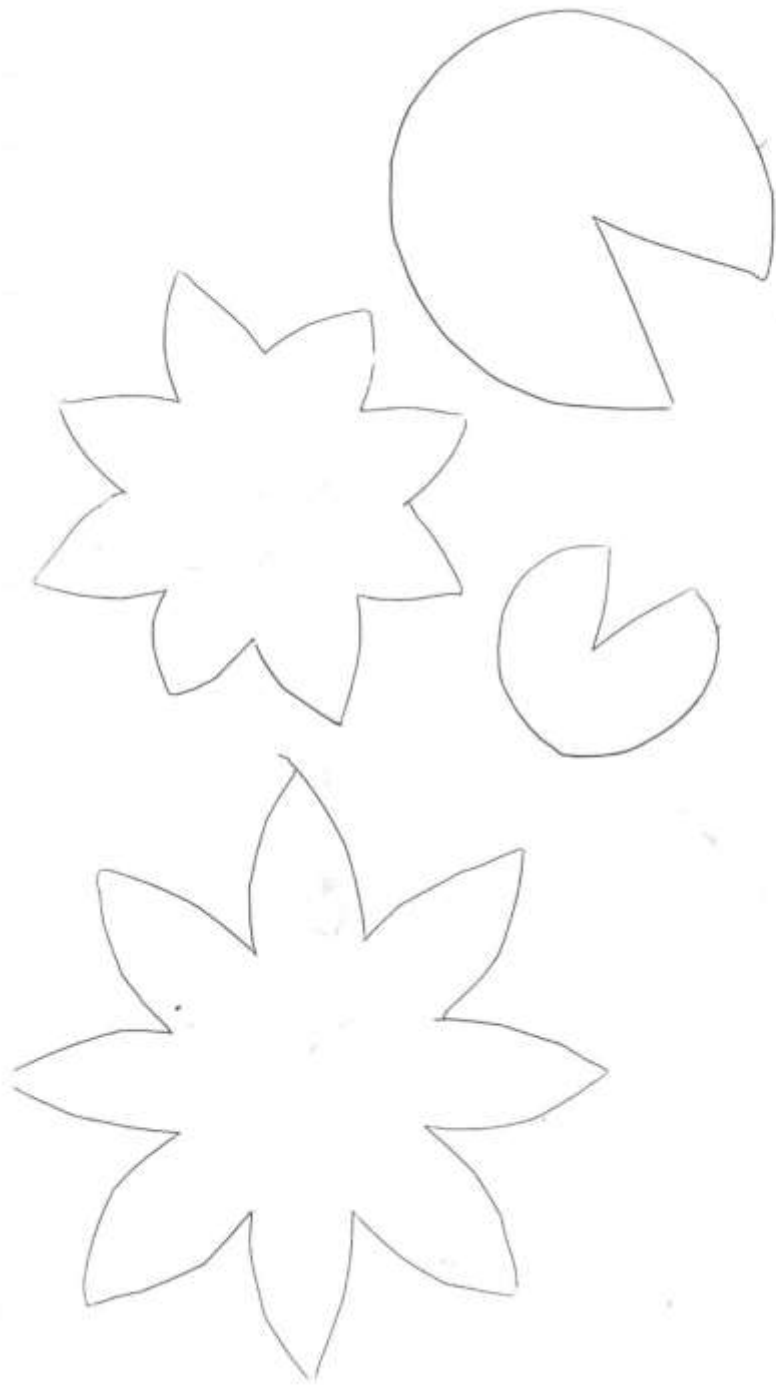

Ūdensroze	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Izmantojot attiecīgos šablonus, apvelk un izgriež uz noteiktas krāsas aplikāciju papīriem ūdensrozes zieda un lapu daļas.</p> <p>Ņem vienu zilā toņa aplikāciju papīru, izgriež no tā kvadrātu.</p> <p>No otra zilā toņa aplikāciju papīra sagriež sloksnītes 1 cm platumā un izgrizetā kvadrāta malu garumā.</p> <p>Sloksnītes līmē uz zila fona horizontālā veidā – vienā galā sloksnītei līmi uzklāj uz baltās puses, pielīmē, otrā galā sloksnītei līmi uzklāj uz zilās puses un pagriežot sloksnīti pielīmē pretējā malā (tā turpina līdz fons ir noklāts).</p> <p>Ņem izgrieztās lapiņu detaļas, pielīmē tās.</p> <p>Pielīmē izgrieztās ziedlapiņas (vispirms baltās, pēc tam oranžo)</p>	<p>Nepieciešams zils 2 toņu aplikāciju papīrs, ar vienu baltu pusi.</p> <p>Balts papīrs, oranžs papīrs, gaiši dzeltena salvete.</p> <p>Veikto darbu ierāmē, lai tas izskatās gaumīgs un rūpīgs.</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina līmēšanas un griešanas iemaņas.</p> <p>Veido speciālas prasmes konkrētu darbu veikšanā.</p>

	No salvetes Izveido ziedam vidiņu. Izveido darbam rāmīti.		
--	---	--	--

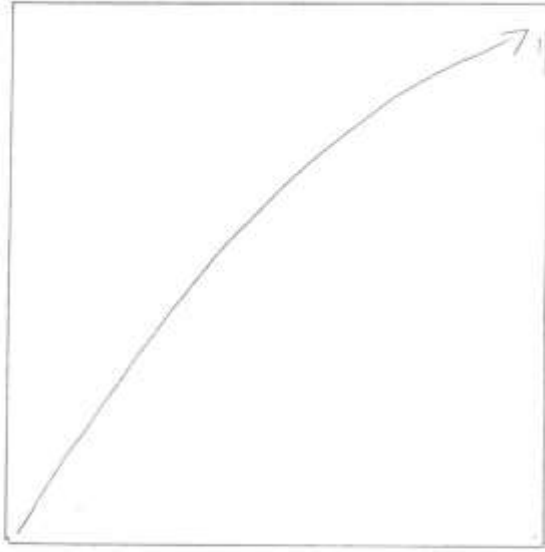

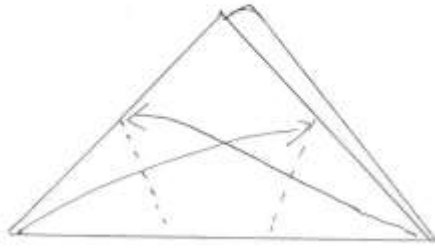
Iepirkuma somiņa	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Papīrs kvadrāta formā 40 cm – 40 cm.</p> <p>Pieliek stūri pie pretējā stūra, noloka.</p> <p>Noloka sānu stūrus uz pretējo pusi līdz noteiktai vietai.</p> <p>Augšējos stūrus noloka uz leju – izveidojas somiņa.</p> <p>Izgriež papīra sloksnīti 60 cm – 3 cm, pielīmē to roktura vietā.</p> <p>Izrotā somiņu pēc savas ieceres.</p>	<p>Izmanto vienkrāsainu papīru.</p> <p>Pēc izvēles var izmantot arī daudzkrāsainu iesaiņojuma papīru.</p> <p>Locījumi jāizpilda precīzi.</p> <p>Locīšanu veic pēc skolotāja norādījumiem, vai izmantojot tehnisko zīmējumu.</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta pirkstu un roku muskulatūru</p> <p>Nostiprinās precizitāte</p>

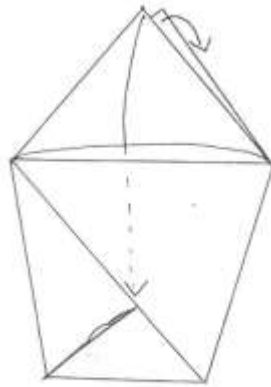
1.

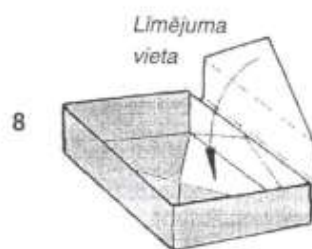
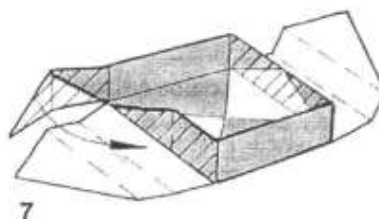
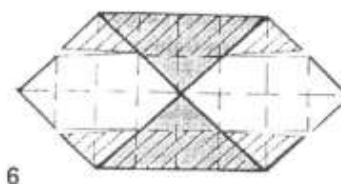
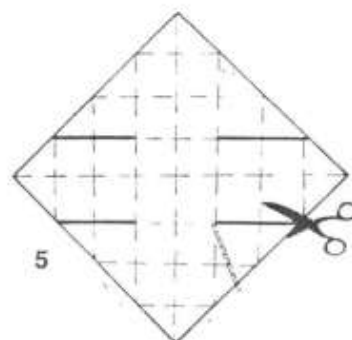
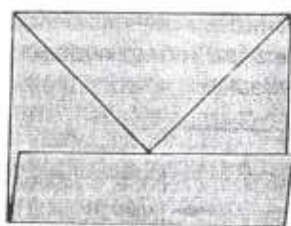
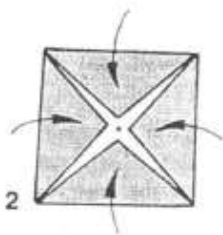
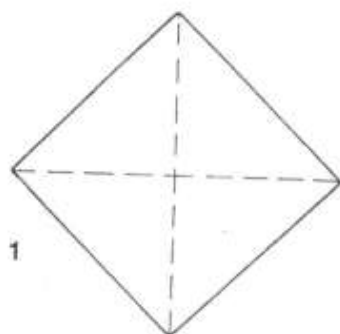

2.

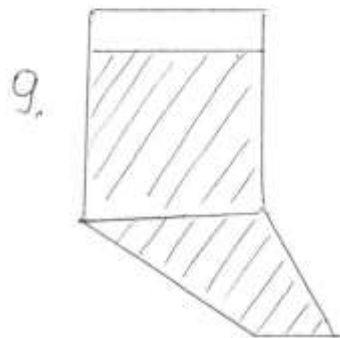
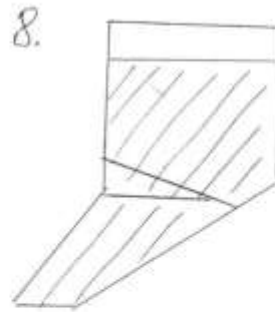
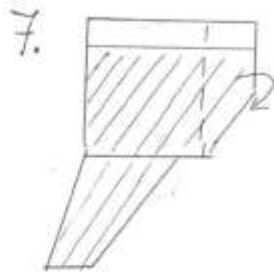
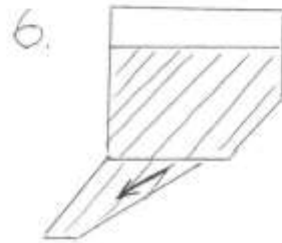
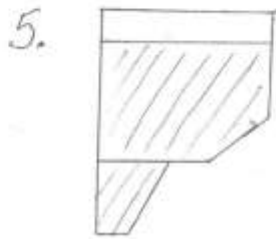
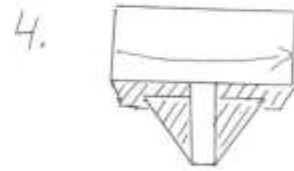
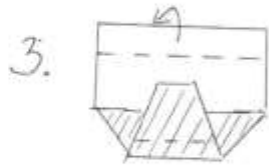
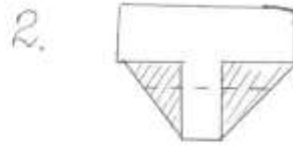
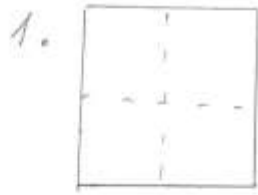
3.

Zābaciņi	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Taisnstūra papīra lapa, kuras platums ir 0,5 reizes lielāks nekā garums.</p> <p>Abus apakšējos stūrus uzloka līdz horizontālajai viduslīnijai.</p> <p>Apakšējo smaili uzloka uz augšu</p> <p>Uzlocīto smaili nedaudz noloka uz augšējo malu, izloka uz mugurpusi.</p> <p>Labo un kreiso ārmalu noloka līdz vertikālajai viduslīnijai un atliec atpakaļ</p> <p>Kreiso pusi noloka pa labi</p> <p>Apakšējo smaili mazliet pavelk pa kreisi un iegludina locījuma līniju.</p> <p>Pa palīglīniju papīra daļu priekšpusē ieloka uz iekšu.</p> <p>Labās puses papīra daļu noloka pa kreisi.</p> <p>Zābaciņš ir gatavs.</p>	<p>Krāsainajam aplikāciju papīram jābūt vienai pusei baltai, lai tas labi izskatītos.</p> <p>Var izmantot dāvanu iesaiņojuma papīru.</p> <p>Locījumi jāizpilda precīzi</p> <p>Darbu var pildīt pēc shematiska zīmējuma vai skolotāja norādījumiem</p> <p>Var izveidot kolektīvo darbu.</p>	<p>Attīsta domāšanu</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina precizitāti</p>

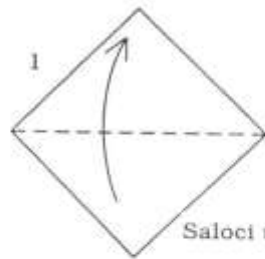

Tulpe	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Ņem kvadrātveida aplikāciju papīru, kurš domāts tulpes ziedam.</p> <p>Saloka to 2 reizes uz pusēm, lokot stūri pret stūri.</p> <p>Atloka otro locījumu atpakaļ.</p> <p>Malējos stūrus noloka uz augšu līdz noteiktai līnijai Malējos stūrus noloka nedaudz uz aizmuguri.</p> <p>Zieds ir salocīts.</p> <p>Ņem zaļo aplikāciju papīru, kurš domāts tulpes kātam.</p> <p>Saloka to uz pusēm, atloka atpakaļ.</p> <p>Stūrus noloka 3 reizes līdz viduslīnijai noteiktajām vietām</p> <p>Augšējo un apakšējo stūri noloka vienu pret otru</p> <p>Iegūto formu vertikāli saloka uz pusēm</p>	<p>Vajadzīgs zaļš, sarkans, balts, dzeltens, rozā aplikāciju papīrs.</p> <p>Tulpes zieda dažādībai var izmantot arī krāsainu dāvanu papīru.</p> <p>Locījumi jāizpilda precīzi.</p> <p>Locīšanu veic pēc tehniska zīmējuma.</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina precizitāti.</p>

	<p>Iekšējo locījuma stūri izbīda uz āru – tulpes kāts</p> <p>Pie kāta pielīmē ziedu.</p>		
--	--	--	--

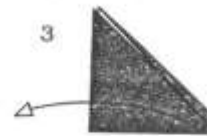
Tulpe

Saloci uz pusēm

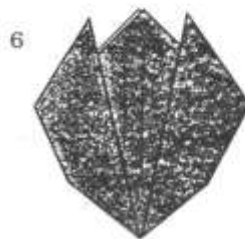
Saloci uz pusēm

Atloci

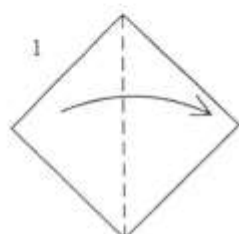

Noloci uz aizmuguri

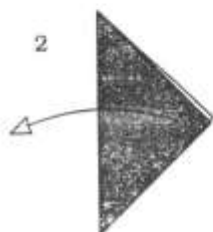

Tulpe

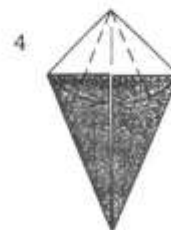
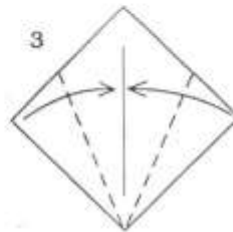
Kāts

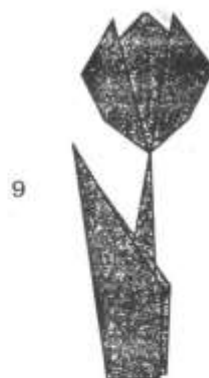
Saloci uz pusēm

Atloci atpakaļ

Izbīdi arā

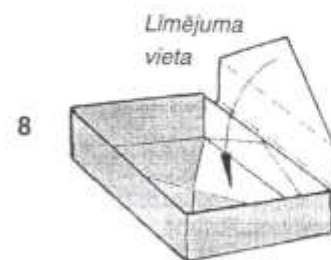
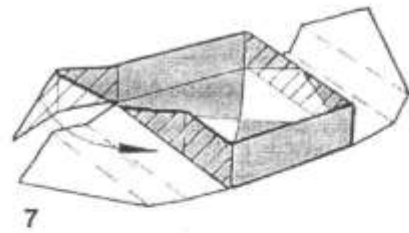
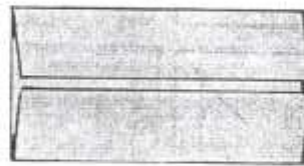
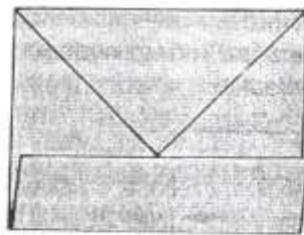
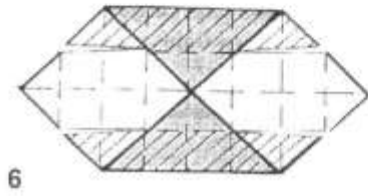
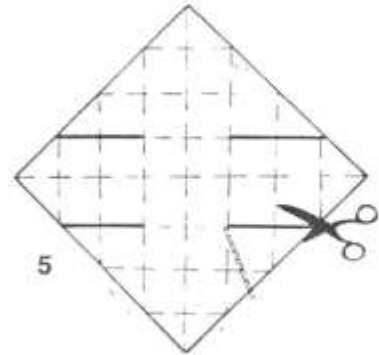
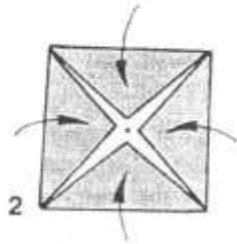
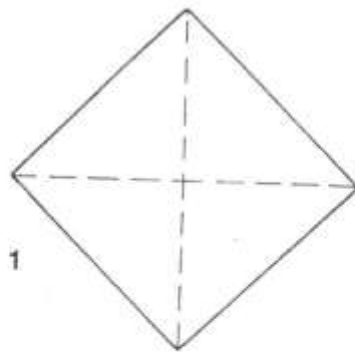
Tulpe

Kāts

Salokāmā kastīte	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Ņem kvadrātveida papīru Saloka papīru pa diagonāli Noloka kvadrāta stūrus tā, lai virsotnes saietu centrālajā punktā Noloka divas malas līdz centrālajai līnijai Nolocītās malas atloka atpakaļ Pagriež kvadrātu tā, lai nolocītās būtu sānu malas Līdzīgi noloka divas pārējās malas Visu papīra kvadrātu atpakaļ, uz tā redzamas locījuma līnijas Pa noteiktām līnijām iegriež Novieto sev darbu priekšā tā, lai divi iegriezumi atrastos kreisajā, divi labajā pusē Noloka augšējo un apakšējo stūri tā, lai virsotnes saietu centrālajā punktā Paceļ stāvus augšējo un apakšējo līdz pirmajai locījuma līnijai Kastītei ir izveidotas divas sānu malas Savieto pacelto malu atgrieztās daļas</p>	<p>Kastīti var veidot no vienkāršaina vai daudzkrāsaina papīra Kastītei var izgatavot vāciņu no lielāka papīra kvadrāta Kastīti var izrotāt Lai kastītes malas būtu stingrākas, tās var pielīmēt Jāloka precīzi Locīšanu veic pēc skolotāja norādījuma.</p>	<p>Attīsta domāšanu. Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru. Nostiprina precizitāti .</p>

	Atlikušās neuzlocītās daļas pārloka pāri malām līdz kastītes pamatam Kastīte gatva		
--	---	--	--

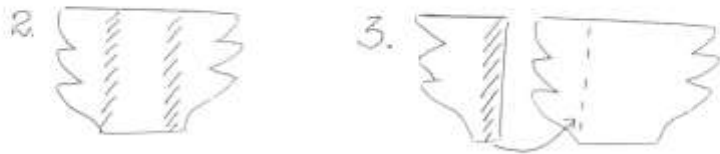
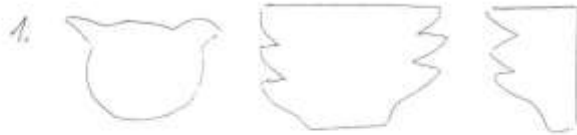

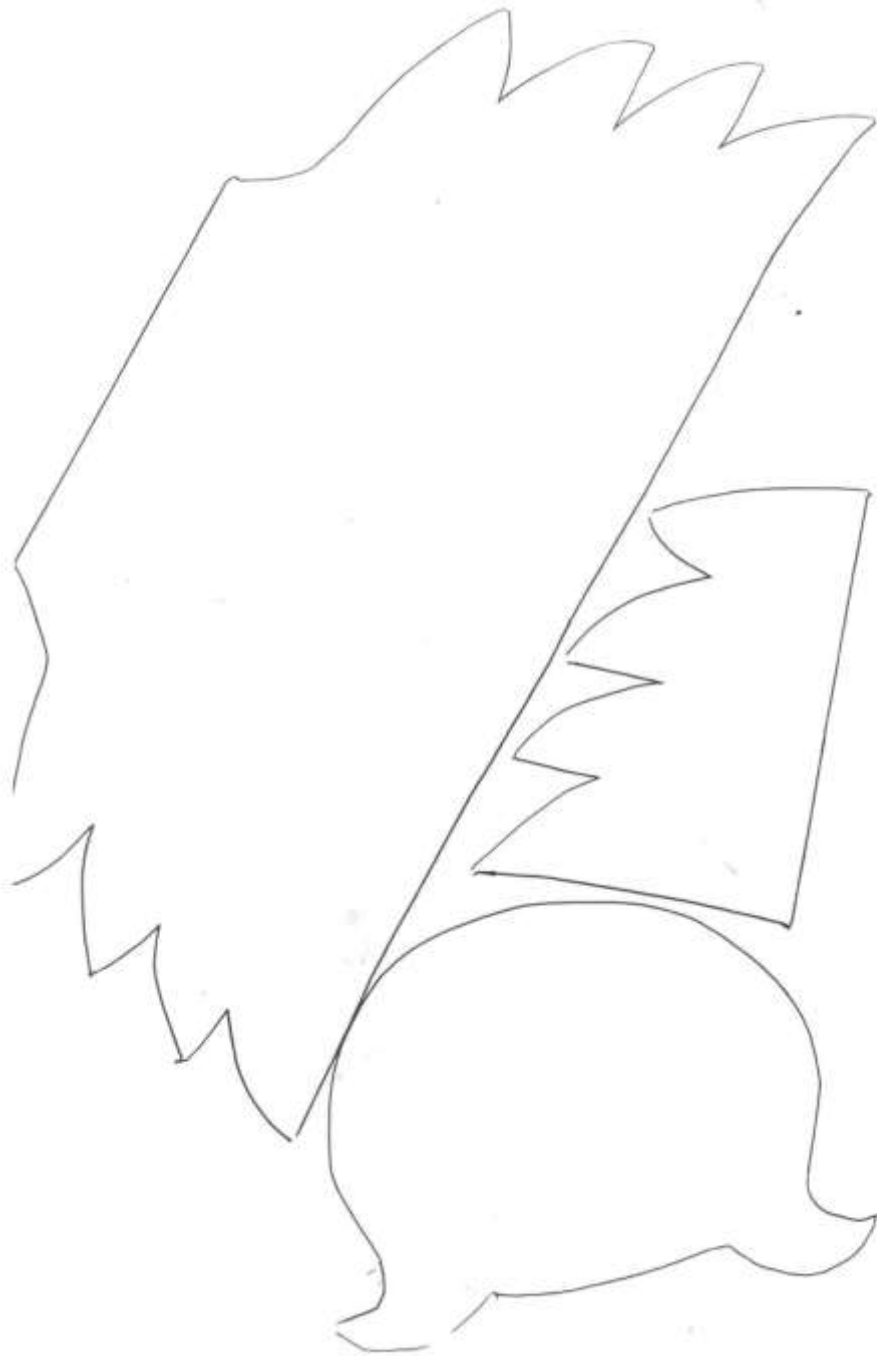

Pūce	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Uz brūna vai melna aplikāciju papīra uzliek šablonus – galvu, ķermeni, apvelktos un izgriež.</p> <p>Ķermeņa daļai noteiktā vietā uzklāj līmi un pielīmē simetrisko otro daļu, tā lai vidū var ielikt kartona rullīti.</p> <p>Uz spārnu daļas noteiktā vietā uzklāj līmi un pielīmē.</p> <p>Izgrieztajām galvas detaļām apakšējo maliņu noklāj ar līmi, pielīmē pie ķermeņa augšējās malas (vienu priekšpusē, otru aizmugurē).</p> <p>Līmi uzklāj uz austiņu vietām, salīmē kopā priekšējo daļu ar mugurpusi</p> <p>Uz dzeltenā aplikāciju papīra uzzīmē trīs taisnstūrus – 7cm – 3cm, saliek tos kopā un sīki iegriež, nepārgriežot garāko malu.</p>	<p>Aplikāciju papīrs – melns, brūns, dzeltens, balta salvete.</p> <p>Papīru dubultā saloka tā, lai krāsainā puse būtu iekšpusē.</p> <p>Nepieciešams kartona rullītis</p> <p>Izmanto dubultā salocīta papīra griešanu.</p> <p>Izmanto šablonus, gatavu paraugu.</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta pirkstu un roku muskulatūru</p> <p>Nostiprina līmēšanas un griešanas prasmes</p> <p>Nostiprinās precizitāte</p>

	<p>Uz nepārgrieztās papīra malas uzliek līmi un pielīmē vēdera vietās vienu zem otras.</p> <p>No dubultā salocīta dzeltena aplikāciju papīra izgriež acis – aplūš, pielīmē tās.</p> <p>No dzeltenā papīra izgriež degunu, pielīmē to.</p> <p>Ņem balto salveti – plēš, burza un pielīmē – izveidojot pūcei ap acīm un degunu baltas pūciņas.</p>		
--	--	--	--

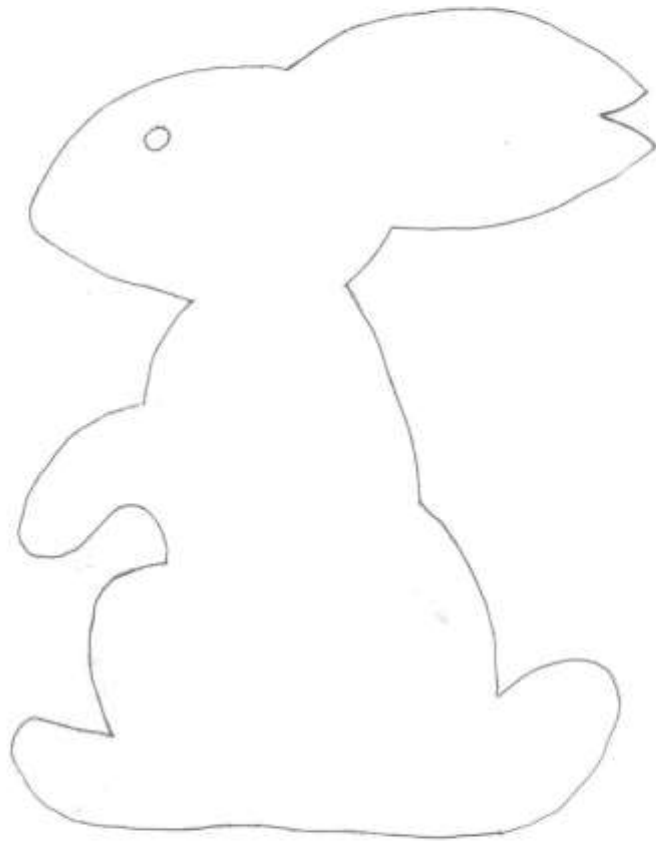

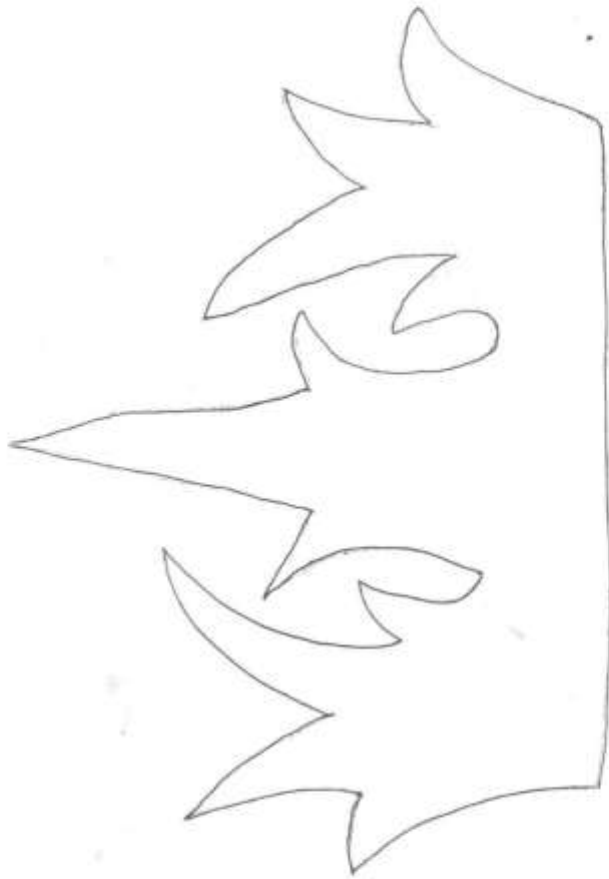

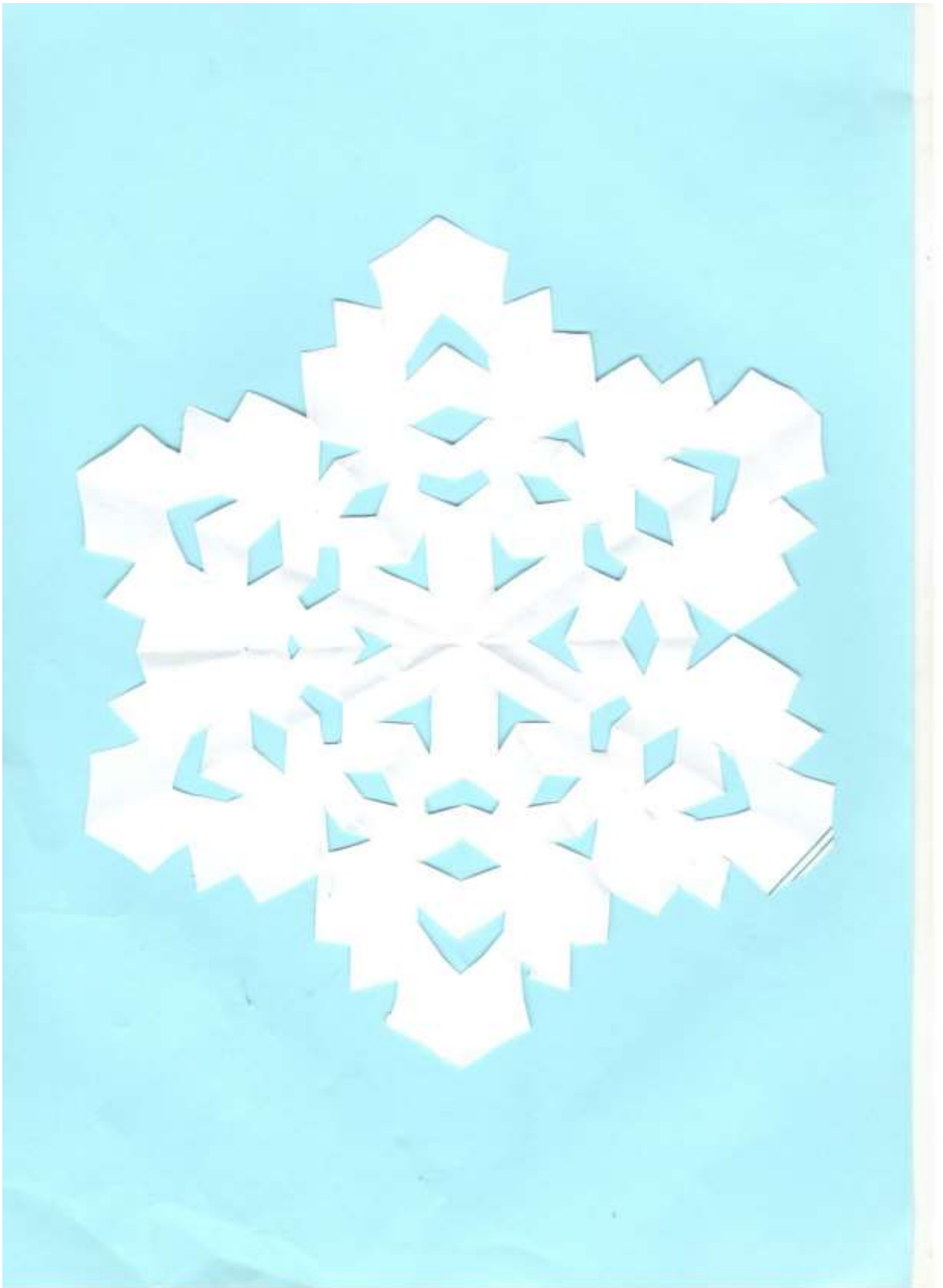
Zaķi zālītē	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Ņem dzelteni aplikāciju papīru un nomērot zaķa trafaretu, atzīmē locīšanas platumu, saloka.</p> <p>Uzliek zaķa trafaretu, apvelk un izgriež.</p> <p>Ņem zaļo aplikāciju papīru un veic līdzīgas darbības</p>	<p>Izmanto telpu un logu dekorēšanai.</p> <p>Loka harmonikas veidā.</p> <p>Griež tā, lai veidojas vairākas savienotas figūras.</p> <p>Nepieciešams zaļš un dzeltens aplikāciju papīrs. Ja vēlas izlikt logā, tad nepieciešams krāsains papīrs no abām pusēm.</p> <p>Papīru loka tik reizes, cik figūras vēlas.</p> <p>Actiņas var izspiest ar caurumotāju Izmanto grupu darbu</p>	<p>Attīsta domāšanu</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina precizitāti</p> <p>Nostiprina griešanas prasmes</p>

Sniegpārslīņas	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Ņem kvadrātveida papīru, pārliet to pa diagonāli.</p> <p>Malējos stūrus noloka uz pretējo pusi, pārlokot pāri malai.</p> <p>Iegūto formu pārloka vertikāli uz pusēm.</p> <p>Veido iezīmētu attēlu, kuru izgriež.</p>	<p>Nepieciešams balts, plāns papīrs.</p> <p>Locījumam jābūt precīzam, lai atverot tas būtu viengabalains.</p> <p>Attēlu var zīmēt pēc parauga vai izdomāt pašiem.</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina griešanas un locīšanas prasmes.</p> <p>Attīsta precizitāti</p>

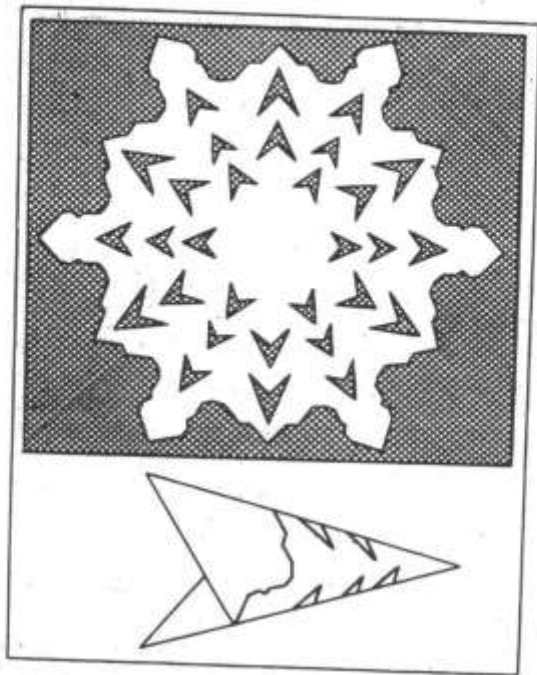
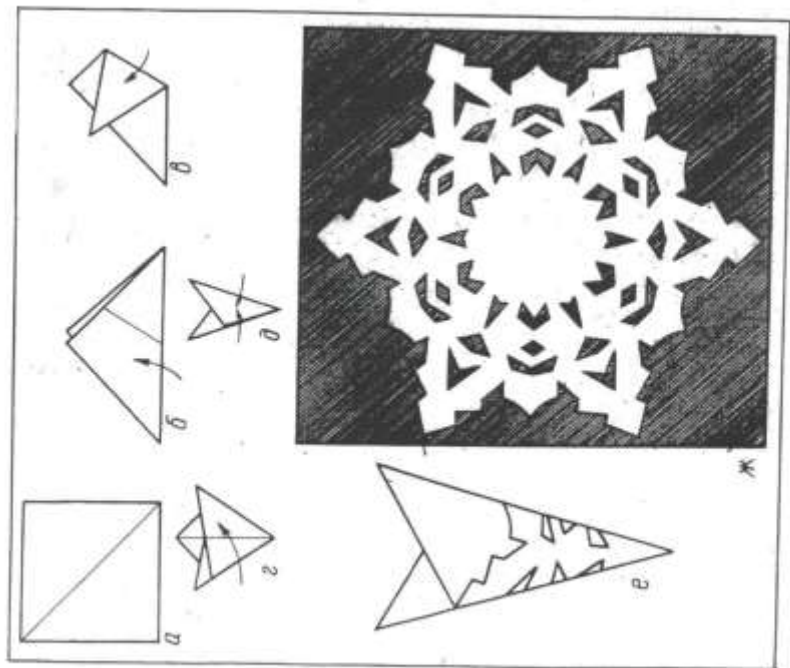
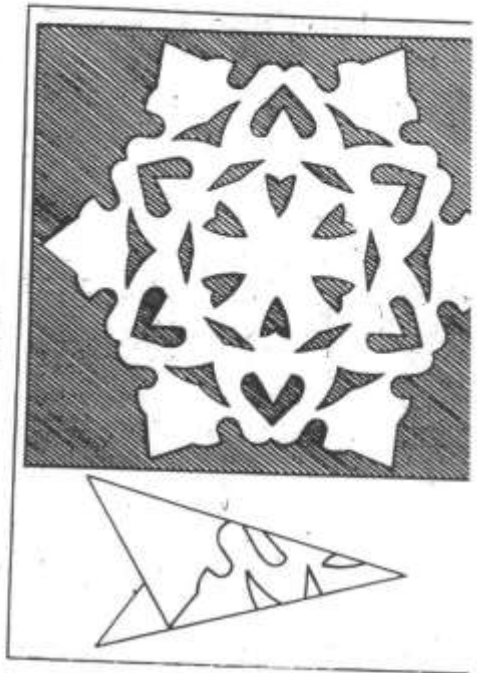
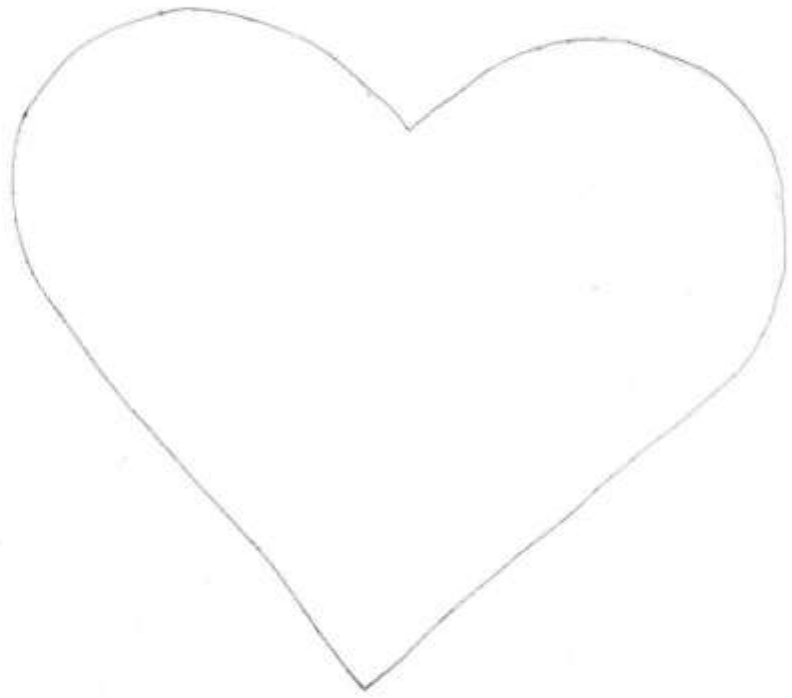

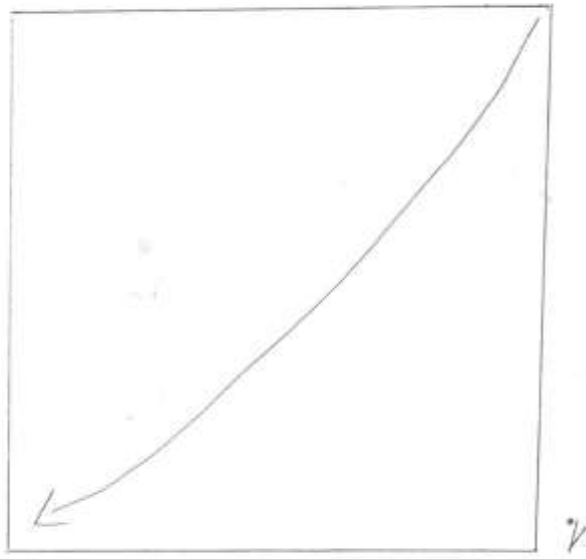
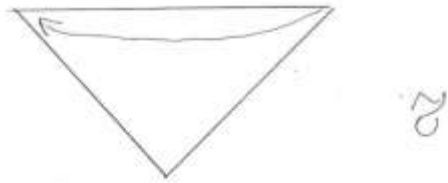
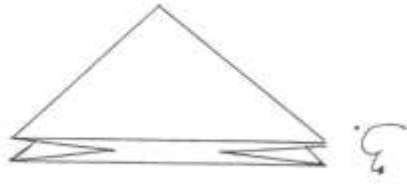
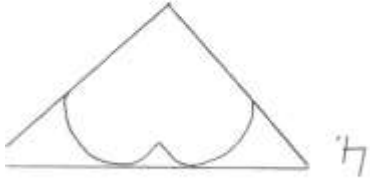
Рис. 49

Sirsniņa	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Ņem baltu kvadrātveida papīru 26 cm – 26 cm.</p> <p>Saloka to pretējos stūrus saliekot kopā.</p> <p>Uzliek sirds šablonu, apvelk to un izgriež.</p> <p>Uz sarkanā papīra pēc šablona izgriež sirdi, pielīmē to uz baltā salocītā papīra.</p> <p>Izgriež 4 baltas sloksnītes 1,5 cm 10 cm, saloka tās harmonikas veidā un pielīmē kāju un roku vietās.</p> <p>Sarkano papīru saloka dubultā, pēc šablona uzzīmē plaukstu un pēdu daļas, izgriež tās.</p> <p>Pielīmē tās sloksnīšu galos.</p> <p>Pēc šablona izgriež un pielīmē acis, degunu, iezīmē muti.</p>	<p>Var izmantot kā apsveikuma kartiņu.</p> <p>Nepieciešams balts un sarkans papīrs.</p> <p>Izmanto kvadrātveida papīra centrālo locījumu.</p> <p>Strādā izmantojot zīmējumu.</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina līmēšanas un griešanas iemaņas.</p> <p>Attīsta precizitāti.</p>

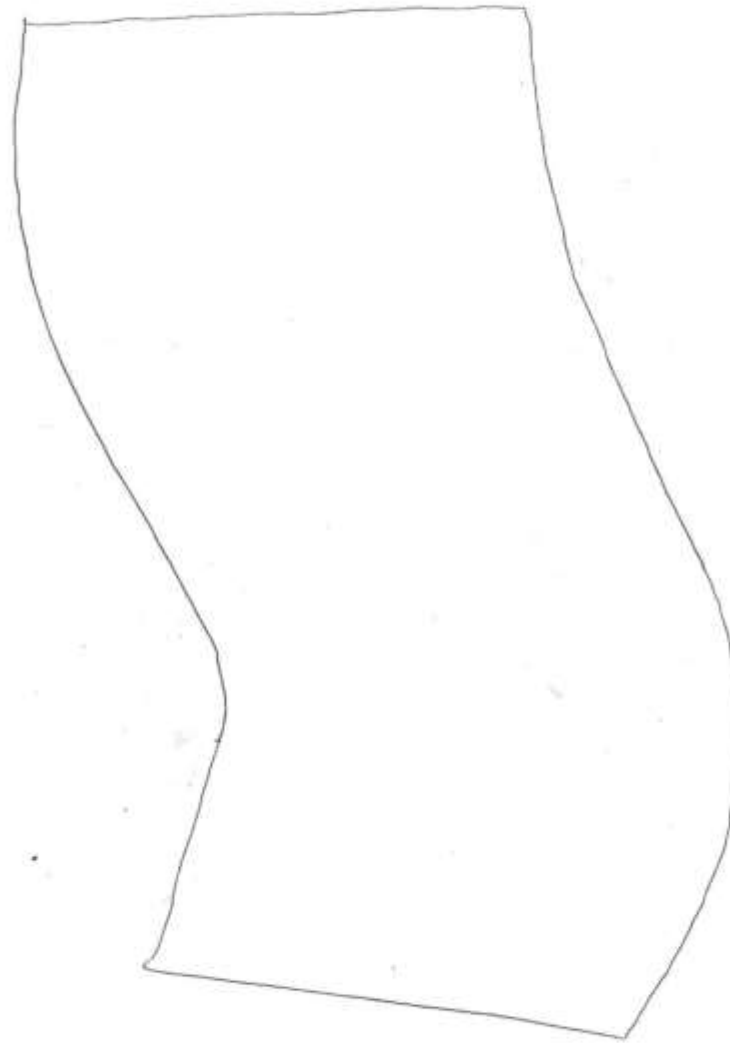

Šalle	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Plēšanai izmanto krāsainas salvetes.</p> <p>Izvēlas fonam krāsu, apvelk šalles trafaretu.</p> <p>Šalli sadala kvadrātos (iezīmē ar zīmuli).</p> <p>Plēš no krāsainām salvetēm kvadrātus</p>	<p>Jāizmanto vismaz 3 krāsu toņi salvetēm.</p> <p>Saskaņo salvešu toņus ar fonu.</p> <p>Krāsainos kvadrātus līmē tā, lai blakus nebūtu vienādas krāsas.</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru</p> <p>Nostiprina līmēšanas un griešanas prasmes.</p> <p>Attīsta krāsu izjūtas.</p> <p>Attīsta plēšanas prasmes.</p>

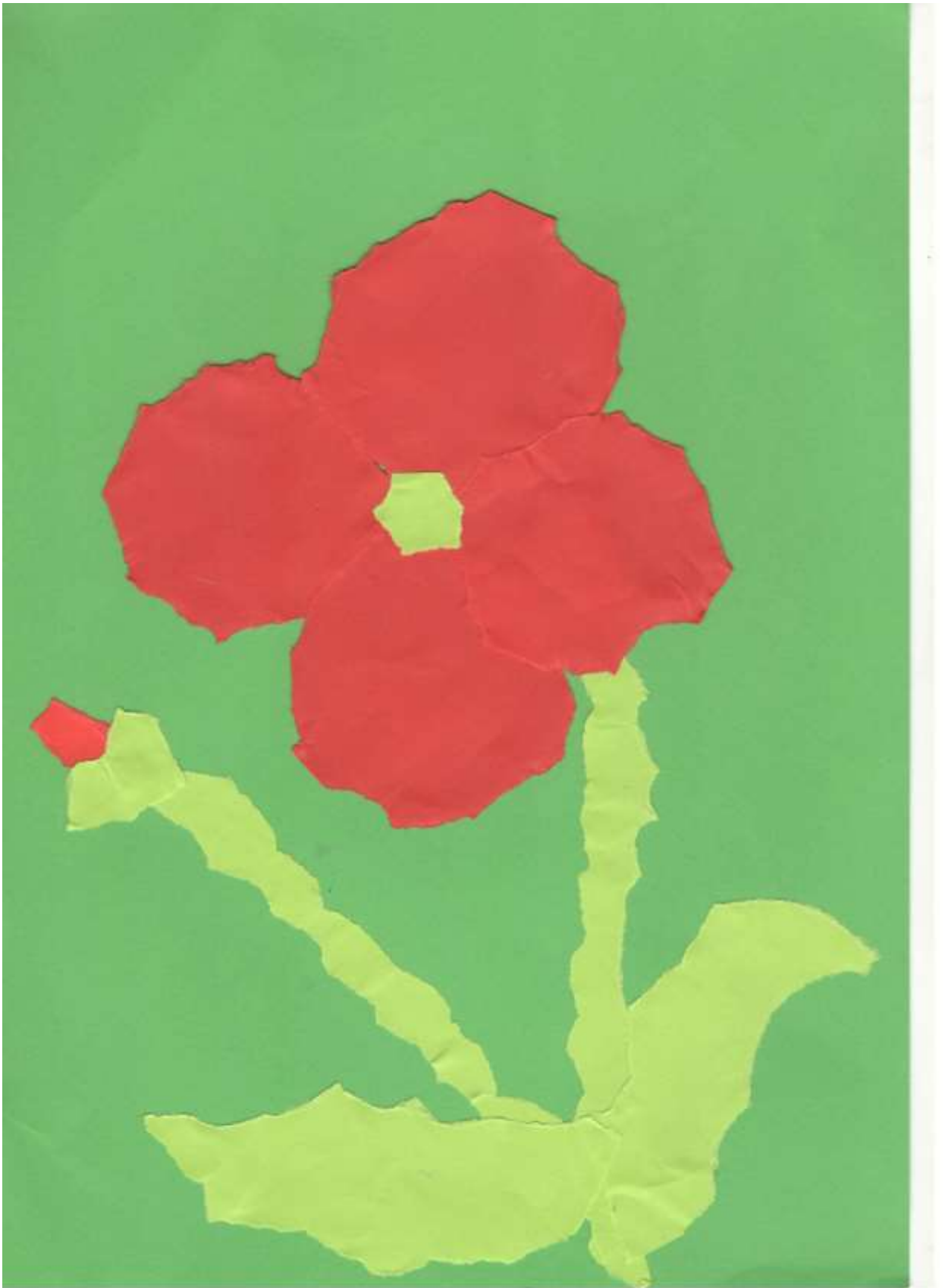

Egle	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>No balta papīra plēš dažāda garuma sloksnītes.</p> <p>Pielīmē tās noteiktā secībā no apakšas uz augšu.</p> <p>No plēstām sloksnītēm izveido un pielīmē sniegotas kupenas ap eglīti.</p> <p>No sīkiem gabaliņiem pielīmē sniegošu sniegu.</p>	<p>Zils aplikāciju papīrs, balts papīrs.</p> <p>Plēš dažāda garuma sloksnītes.</p> <p>Sāk līmēt no egles apakšas, sākot ar garākajām sloksnītēm.</p> <p>Līmējot sloksnītes centrē uz vidu.</p> <p>Līmi uzklāj vienā sloksnītes galā.</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina pacietību.</p> <p>Attīsta plēšanas prasmes.</p>

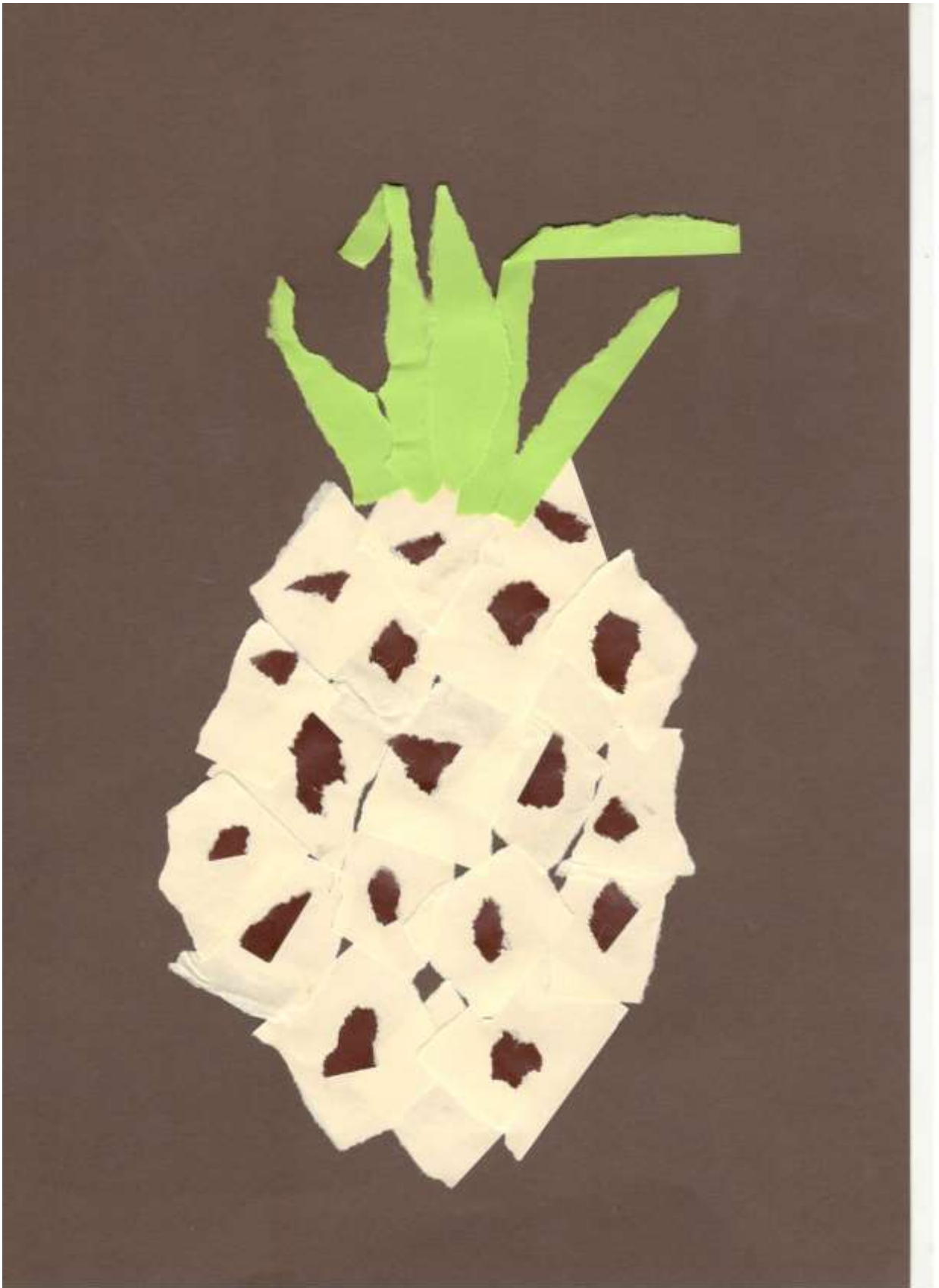

Magones	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Uz zaļa aplikāciju papīra apvelk un izplēš, pēc šablona lapu un pumpura daļas.</p> <p>No zaļā papīra plēš magoņu kātiņus.</p> <p>Izgriež no sarkanā aplikāciju papīra 4 cm – 4 cm sešus kvadrātus.</p> <p>No tiem izplēš apaļa formas .</p> <p>Izmantojot kombinatorikas paņēmieni, izvieto detaļas un pielīmē tās.</p>	<p>Nepieciešams zaļš un sarkans aplikāciju papīrs.</p> <p>Fonam var izmantot vienkrāsainu vai krāsainu papīru.</p> <p>Apļa formas plēš no kvadrāta, nolīdzinot Stūrīšus.</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina zināšanas par plēšanas paņēmieniem.</p> <p>Nostiprina līmēšanas iemaņas.</p>

Ananāss	Darba gaita	Metodiskie norādījumi	Intelektuālās attīstības spējas
	<p>Fonam ņem krāsainu aplikāciju papīru.</p> <p>No gaiši brūnā papīra plēš nelielus kvadrātus, kurus izvieto ovālā formā – ananāsa auglis.</p> <p>No tumši brūnā papīra plēš nelielus gabaliņus, kurus ielīmē gaišo kvadrātiņu vidū.</p> <p>No zaļā aplikāciju papīra plēš garas sloksnītes, kuras līmē kā ananāsa lapas</p>	<p>Fonam izvēlas piemērotu krāsu, lai darbs izceltos.</p> <p>Kvadrātus līmē ar stūrīti augšpusē.</p> <p>Lapām līmi uzklāj tikai vienā galā, kuru līmē pie augļa augšdaļas.</p> <p>Nepieciešams zaļš, tumši un gaiši brūns papīrs</p>	<p>Attīsta domāšanu.</p> <p>Attīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru.</p> <p>Nostiprina plēšanas un līmēšanas prasmes.</p> <p>Nostiprinās pacietība.</p>

GALVOJUMS

Es, _____

apliecinu, ka darbs izstrādāts atbilstoši zinātniskās ētikas principiem.

Darbā izmantotā literatūra u. c. avoti norādīti literatūras u. c. avotu sarakstā.

Dažāda veida informācijai (atziņām, citātiem, attēliem, tabulām u. c.), kas iegūta no minētajiem avotiem, pētnieciskajā darbā un tā pielikumos norādītas atsauces.

Darba autors

(vārds, uzvārds)

(paraksts)

Datums: _____

IZZIŅA PAR AIZSTĀVĒŠANU

Kvalifikācijas darbs / Bakalaura darbs / Diplomdarbs / Maģistra darbs izstrādāts
(atbilstošo pasvītrot)

LU _____
(fakultāte)

Ar savu parakstu apliecinu, ka darbs izstrādāts patstāvīgi.

Darba autors _____
(vārds, uzvārds, paraksts)

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai.

Darba zinātniskais vadītājs _____
(akadēmiskais amats, zinātniskais grāds, vārds, uzvārds, paraksts)

Kvalifikācijas darbs / Bakalaura darbs / Diplomdarbs / Maģistra darbs aizstāvēts

Pārbaudījuma komisijas 20__ .gada _____ sēdē, protkola Nr. _____

vērtējums _____
(vērtējums) (vērtējums vārdiem)

Valsts pārbaudījuma
komisijas priekšsēdētājs _____
(akadēmiskais amats, zinātniskais grāds, vārds, uzvārds)

(paraksts)